

**NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU
BESTEMMINGSPLAN AGRARISCH
BUITENGEBIED EDE**

GEMEENTE EDE

29 april 2009
B02023/CE9/098/000032

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Notitie Reikwijdte en Detailniveau	4
1.2	Aanleiding en m.e.r.-plicht	5
1.3	Leeswijzer	6
2	Voornemen, beleid en wetgeving, verkenningen	7
2.1	Voornemen	7
2.2	Beleid en wet- en regelgeving	10
2.2.1	Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost (2005)	10
2.2.2	Wettelijke kaders	12
3	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	15
3.1	Referentiesituatie	15
3.2	Trendmatige ontwikkelingen Landbouw en veehouderij	15
3.2.1	Landelijke trends in de veehouderij	15
3.2.2	Ontwikkelingen huidige bedrijven in Ede	19
3.3	Bodem en Water	21
3.4	Landschap en cultuurhistorie	22
3.5	Infrastructuur	24
3.6	Occupatie en milieusituatie	24
4	Alternatieven	28
5	Effectbeoordeling	32
5.1	Studiegebied	32
5.2	Planhorizon	32
5.3	beoordelingsschaal	32
5.4	Relevante effecten	32
5.4.1	Ammoniak	33
5.4.2	Fijn stof	33
5.4.3	Geluid	34
5.4.4	Geur	34
5.4.5	Landschap	34
5.4.6	Archeologie	34
5.4.7	Bodem & water	34
5.4.8	Verkeer	35
6	Procedure en planning	36
6.1	Overzicht procedure plan-m.e.r.	36
6.2	Raadpleging	37
Bijlage 1	Aantal Bedrijven en NGE's in Ede	39

Bijlage 2	Lijst met afkortingen	40
Bijlage 3	Beleidskaders plan-MER	41
Colofon		42

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

Voor u ligt de Notitie reikwijdte en detailniveau, de eerste stap in de plan-m.e.r.-procedure. Met deze notitie bakent de gemeente Ede af welke onderdelen van het agrarische buitengebied zij wenst te onderzoeken, welke (milieu)thema's daarbij aan de orde komen en welke procedure de gemeente wenst te volgen. Mede op basis van de resultaten van het plan-MER en de inspraakreacties legt de gemeente haar keuze vast over de invulling van het agrarisch buitengebied in het bestemmingsplan.

Deze Reikwijdtenotitie is de inbreng voor een eerste consultatie van bestuursorganen en van de Commissie voor de milieueffectrapportage. Met een openbare kennisgeving is het publiek in de gelegenheid gesteld om in te spreken. Het resultaat van deze consultatie betreft de gemeente bij de verdere opstelling van het plan-MER.

Het plan-MER beschrijft ontwikkelingen en effecten op het schaalniveau van het buitengebied van de gemeente Ede. Het plan-MER gaat dus niet in op individuele bedrijven. In dit hoofdstuk is het detailniveau per milieuaspect beschreven.

BESLUIT-M.E.R.-PLICHT BLIJFT GEHANDHAAFD

Een misverstand is dat, na het doorlopen van een plan-m.e.r. voor m.e.r.-plichtige activiteiten, er geen MER meer nodig zou zijn. Dit is niet het geval: de besluit-m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht! Als een veehouderij wil uitbreiden wordt de aanvraag voor een nieuwe vergunning getoetst op de m.e.r.-plicht. Basis daarvoor is het besluit-m.e.r. In de bijlage bij dit besluit staan twee lijsten: de zogenaamde C-lijst met m.e.r.-plichtige activiteiten en de zogenaamde D-lijst voor activiteiten op basis waarvan het bevoegd gezag beoordeelt of er een MER moet worden gemaakt. (zie voor meer informatie: www.infomil.nl of www.vrom.nl).

In dit rapport zijn de volgende definities gebruikt:

m.e.r.= milieueffectrapportage = de procedure
 plan-MER= milieueffectrapport = het product
 plan-m.e.r.= procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-plichtige activiteiten
 besluit-m.e.r.= m.e.r.-procedure voor projecten die bij wet m.e.r.-plichtig zijn

Voor de plan-m.e.r.-procedure is de gemeente Ede zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag.

1.2

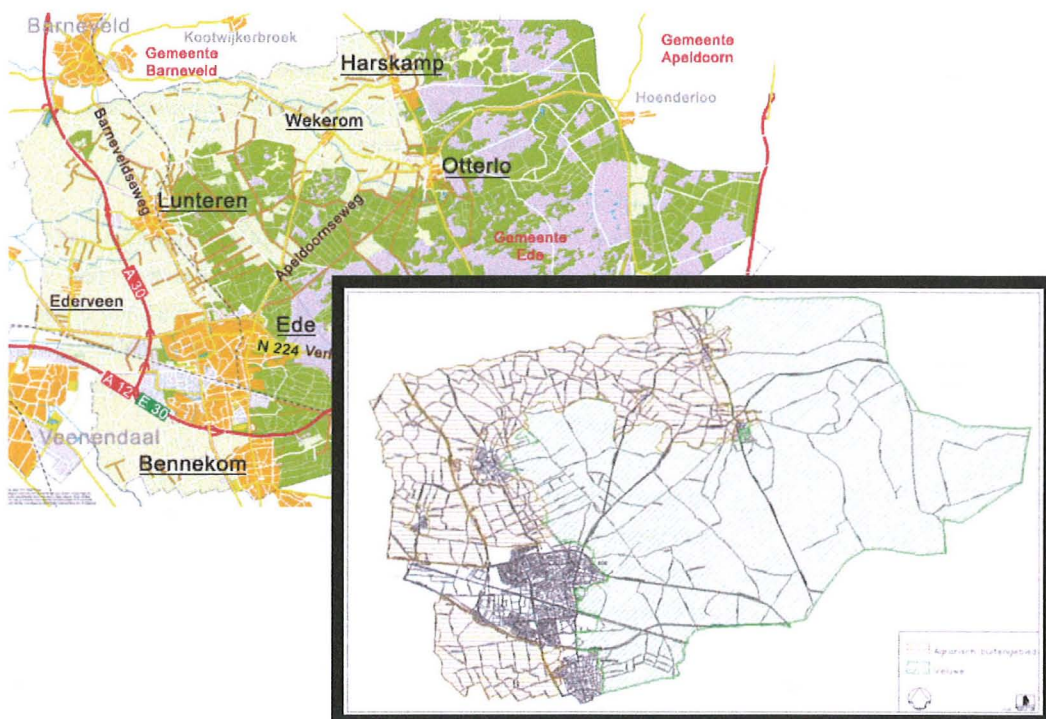
AANLEIDING EN M.E.R.-PLICHT

Bestemmingsplan agrarisch buitengebied Ede

De gemeente Ede werkt aan een nieuw bestemmingsplan voor het agrarische buitengebied. Het betreft een bestemmingsplan met een plangebied van circa 9.500 hectare groot. In het plangebied bevinden zich ruim 3.100 adressen, waarvan ruim 1.300 met agrarische activiteiten, waarvan ruim 700 volwaardige bedrijven. Het natuurgebied de Veluwe en de kernen Ede, Bennekom, Lunteren, Ederveen, De Klomp, Wekerom, Harskamp en Otterlo behoren niet tot het plangebied (zie Afbeelding 1.1).

Afbeelding 1.1

Agrarisch buitengebied (plangebied) en Veluwe met topografische kaart gemeente Ede (bron: www.ede.nl)

M.e.r.-plicht

Bij de voorbereidingen van dit bestemmingsplanbesluit is sprake van de plicht voor een plan-MER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten; alleen varkens- en pluimveebedrijven zijn m.e.r.-(beoordelings)plichtig.

Het nieuwe bestemmingsplan voor het agrarische buitengebied van Ede bevat een aantal kenmerken welke beoordeeld worden als plan-m.e.r.-plichtige activiteit. Hierna worden de belangrijkste genoemd.

PLAN-MER-PLICHT

Plan-MER vloeit voort uit de Europese richtlijn 'betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's' (nr. 2001/42/EG). Deze richtlijn is in september 2006 omgezet in de Nederlandse wet- en regelgeving door wijziging van de Wet milieubeheer (Wm) en het hieraan gekoppelde Besluit m.e.r. 1994.

Het is verplicht om voorafgaand aan besluiten door een overheid over bepaalde plannen een plan-MER op te stellen.

Het gaat daarbij om plannen die (uiteindelijk) kunnen leiden tot concrete projecten of activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Meer concreet geldt de plan-m.e.r.-plicht in geval van wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- die het kader vormen voor toekomstige project-m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten of
- waarvoor een passende beoordeling nodig is op grond van de Europese Habitatrichtlijn. (VROM, 2006¹).

In de eerste plaats zijn er in het plangebied veel intensieve veehouderijen gevestigd. Met het bestemmingsplanbesluit voor het agrarische buitengebied van Ede wordt de omvang van bestaande bouwblokken vastgelegd en in veel gevallen verruimd. In het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) Lunteren/Kootwijkerbroek is nieuwvestiging mogelijk van intensieve veehouderijen op basis van het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost (2004). Omdat hiermee het vestigingsbeleid voor intensieve veehouderijen wordt bepaald, is het bestemmingsplan de opmaat voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige projecten.

M.E.R.-(BEOORDELINGS)PLICHTIGE PROJECTEN

Hoofdstuk 7 van de Wet Milieubeheer regelt het toepassen van de m.e.r. procedure en het opstellen van een MER. Hierin staat opgenomen dat oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens MER-plichtig is wanneer het gaat om: ≥ 85.000 plaatsen voor mesthoenders, ≥ 60.000 voor hennen, ≥ 3.000 voor mestvarkens of ≥ 900 voor zeugen (zie m.e.r.-drempel in categorie C.14 van de bijlage bij het Besluit m.e.r.).

In de tweede plaats is de afstand van de ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij tot de Natura-2000 gebieden (Veluwe, Binnenveld en Uiterwaarden Neder-Rijn) van dien aard dat er aanleiding is voor een toetsing aan de Natuurbeschermingswet. Hierdoor is het noodzakelijk een passende beoordeling uit te voeren, wat automatisch een plan-m.e.r.-plicht met zich mee brengt.

PLAN-M.E.R.-PLICHT BIJ PASSENDE BEOORDELING

De Natuurbeschermingswet 1998 en de plan-m.e.r.-plicht zijn aan elkaar gekoppeld. Wanneer een plan wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht is (zoals een bestemmingsplan) én hiervoor moet een passende beoordeling worden gemaakt, dan geldt er een plan-m.e.r.-plicht. Een passende beoordeling is vereist wanneer een wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht plan, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

1.3

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 gaat verder in op het voornemen, beleid, wetgeving en verkenningen. De huidige situatie en autonome ontwikkelingen zijn beschreven in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 beschrijft de te onderzoeken alternatieven en hoofdstuk 5 de effectbeoordeling van deze alternatieven. In hoofdstuk 6 is de te volgen procedure voor het plan-MER met raadpleging beschreven.

¹ Ministerie van Vrom, 2006. Handreiking milieueffectrapportage van plannen (plan-MER); Europese richtlijn milieubeoordeling van plannen Implementatie in Wet milieubeheer & Besluit m.e.r. 1994.

HOOFDSTUK

2 Voornemen, beleid en wetgeving, verkenningen

2.1

VOORNEMEN

Nieuw bestemmingsplan buitengebied in de maak

Het buitengebied is in beweging. Agrarische bedrijven werken aan een goed toekomstperspectief. Het ene bedrijf wil uitbreiden, het andere bedrijf zoekt naar neveninkomsten, bijvoorbeeld in de vorm van recreatie, zorgboerderijen of andere niet-agrarische activiteiten. De gemeente wil hier in het nieuwe bestemmingsplan ruimte voor bieden. Tegelijkertijd krijgen ook bestaande natuurwaarden een plek en biedt het bestemmingsplan ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe waarden.

Nota van Uitgangspunten

Het college van B&W heeft in 2008 de Nota van Uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied vastgesteld. Dit document is een belangrijke stap om tot het uiteindelijke bestemmingsplan te komen. Het nieuwe bestemmingsplan gaat het ruimtelijke beleid voor het agrarische buitengebied bepalen. Een bestemmingsplan is bindend voor gemeente en bewoners.

De Nota van Uitgangspunten bevat randvoorwaarden en uitgangspunten om het ontwikkelingsplan voor het buitengebied te kunnen vertalen naar het bestemmingsplan. Het beleid op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau bepaalt grotendeels de mogelijkheden voor het bestemmingsplan. Zo bepaalt het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost² van de provincie in grote lijnen in welke delen van het buitengebied de landbouw kan uitbreiden, het zogenoemde landbouwontwikkelingsgebied (LOG), en in welke delen de bescherming van de kwaliteit van natuur en landschap bepalend is, de extensiveringsgebieden. In het verwevingsgebied moet een combinatie van functies plaats kunnen vinden.

Bouwvlakken

De nieuwe bestemmingsplankaart gaat er anders uitzien dan in het huidige plan. Volgens nieuwe regelgeving moet de gemeente het bouwvlak in het agrarische perceel intekenen. Dit houdt in dat de boeren minder vrijheid hebben bij het neerzetten van stallen en andere gebouwen.

² Provincie Gelderland, 2005. Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht Oost

Bij het intekenen van de bouwvlakken zal de gemeente de bestaande situatie³ zoveel mogelijk respecteren. De gemeente streeft hierbij naar aaneengesloten bouwvlakken, maar in de praktijk lopen er bijvoorbeeld ook wegen en beken doorheen. Met maatwerk wordt hiermee rekening gehouden en komt de gemeente ook zoveel mogelijk tegemoet aan de belangen van de agrariërs.

In het plan wordt een ontheffing opgenomen voor flexibiliteit in de situering van bedrijfsgebouwen en de agrarische bedrijven boven de 20NGE krijgen zoveel mogelijk het bestaande bouwrecht van 0,5 respectievelijk 1 ha uit het geldende plan.

Het voornemen is om de agrarische bouwvlakken volgens het volgende schema toe te kennen:

Tabel 2.1

Omvang bouwblok en bebouwingsmogelijkheden per gebiedstype

Gebiedstype	Omvang bouwblok	Toekenning
		Bebouwingsmogelijkheden
Landbouwontwikkelingsgebied	0,5 of 1 ha ⁴	2500 of 5000m ² , tenzij bestaande situatie al meer bedraagt
Verwevingsgebied	0,5 of 1 ha ⁵	idem
Extensiveringsgebied	0,5 of 1 ha ofwel overnemen reeds getekend bouwvlak	idem

De uitbreiding is afhankelijk van het gebiedstype. Het vergroten van het bebouwingspercentage binnen het bouwvlak kan door middel van een ontheffing op het bestemmingsplan. Het vergroten van de omvang van het bouwblok in het LOG kan met een wijziging op het bestemmingsplan.

Het voornemen is om de uitbreiding van agrarische bouwvlakken als volgt toe te kennen:

Tabel 2.2

Uitbreidingsmogelijkheden bouwvlakken per gebiedstype

Gebiedstype	Ontheffing Bebouwingsmogelijkheden	Wijziging	
		Omvang bouwblok	Bebouwingsmogelijkheden
Landbouwontwikkelingsgebied	Max. 3750m ² voor AM en max. 7500 m ² voor AG	Groei van 0,5 ha (AM) naar 1,0 ha (AG) Max. 1,5 ha voor AG.	11.250m ² (755 van 1,5 ha)
Verwevingsgebied	Max. 3250m ² voor AM en max. 6500 m ² voor AG (30%-regeling)	Groei van 0,5 ha naar 1 ha voor AM en van 1 ha naar 1,5 ha voor AG	De bebouwingsmogelijkheden nemen niet toe t.o.v. de ontheffing.
Extensiveringsgebied	Alleen tbv eisen van dierenwelzijn	-	-

AM= Agrarisch Middel; AG=Agrarisch Groot

³ In het huidige bestemmingsplan is sprake van een regeling met verbale bouwvlakken van 0,5 ha tot 1,0 ha voor agrarische bedrijven die respectievelijk zijn aangewezen als 'middel' en 'groot'.

⁴ Afhankelijk van geldende bestemming krijgen de bedrijven met bestemming 'middel' en 'groot' in geldend plan in principe bouwvlakken van respectievelijk 0,5 ha en 1 ha. Via wijzigingsbevoegdheid is extra ruimte van 0,5 ha of meer mogelijk conform het Streekplan.

⁵ Ook hier krijgen de bedrijven in principe bouwvlakken van 0,5 ha en 1 ha. Via wijzigingsbevoegdheid is een eenmalige uitbreiding van het bouwblok mogelijk van maximaal 30% conform het Streekplan.

De omschakeling van intensieve veehouderij naar een grondgebonden bedrijf is in principe altijd mogelijk. Omschakeling van een grondgebonden bedrijf naar intensieve veehouderij is mogelijk in het LOG of in het verwevingsgebied door een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan.

Het voornemen is om de omschakeling van het een agrarische bedrijfstype naar een ander agrarisch bedrijfstype als volgt toe te kennen:

Tabel 2.3

Omschakelmogelijkheden bedrijven in het buitengebied van Ede.

Gebiedstype	Grondgebonden	Intensieve veehouderij	Glastuinbouw	Overig niet grondgebonden
Bos en natuurgebieden	Toegestaan	Niet toegestaan**	Niet toegestaan	Niet toegestaan**
Agrarische gebieden met waarden	Toegestaan	In LOG en verwevingsgebied onder voorwaarden*	Niet toegestaan	Niet toegestaan**
Agrarisch gebied zonder of weinig waarden	Toegestaan	In LOG en verwevingsgebied onder voorwaarden*	Niet toegestaan	Toegestaan*

*Door middel van wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan.

**Wel mogelijk d.m.v. een separate planherziening op basis van een concreet initiatief.

Om de mogelijkheden tot omschakeling zo goed mogelijk te benutten wordt nieuwvestiging van agrarische bedrijven met een nieuw bouwvlak niet door het bestemmingsplan toegelaten. Het is wel mogelijk om op basis van een concreet initiatief een planherziening op te stellen om nieuwvestiging mogelijk te maken. Het beleid is erop gericht om mee te werken aan volledige nieuwvestiging op nieuwe bouwvlakken in het LOG voor intensieve veehouderijen en voor grondgebonden agrarische bedrijven in het verwevingsgebied.

Nieuwe bedrijven, bedrijvigheid en woningen

Ook op andere gebieden bevat het bestemmingsplan regels. In het LOG kunnen zich nieuwe agrarische bedrijven vestigen. Nieuwe bedrijven moeten bij voorkeur optimaal gebruik maken van bestaande agrarische gebouwen. Uitgangspunt is dat een boerderij als boerderij in gebruik moet blijven tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dit niet te doen. Bij stoppende bedrijven in verwevings- en extensiveringsgebied is het mogelijk om bijvoorbeeld woningen te bouwen.

Stappenplan

Het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan bestaat uit een aantal stappen. Een bestemmingsplan is ingrijpend voor bewoners en bedrijvigheid in het gebied. Daarom is er een uitgebreide procedure waarbij ruimte is voor inspraak en overleg.

Voor dit bestemmingsplan zien de stappen er als volgt uit:

Tabel 2.4

Stappenplan bestemmingsplan

Stap	Omschrijving	Status
1	Inventarisatie functies en beleid	Uitgevoerd
2	Ontwikkelingsplan buitengebied	Raadsbesluit (mei 2008)
3	Nota van Uitgangspunten	Collegebesluit (september 2008)
4	Voorontwerp bestemmingsplan	In voorbereiding
5	Inspraak en (voor)overleg	In voorbereiding
6	Ontwerpplan en vaststelling	in voorbereiding

Plan MER relevante ontwikkelingen binnen het voornemen

Het voornemen onderscheidt zich in twee soorten ontwikkelingen in het plangebied welke relevant zijn voor het plan-MER:

1. Nieuwvestiging, uitbreiding of omschakeling van agrarische bedrijven in het LOG.
2. Uitbreiding en omschakeling van bestaande agrarische bedrijven in het verwevingsgebied en het LOG.

2.2

BELEID EN WET- EN REGELGEVING

De gemeente kiest in het bestemmingsplan voor een planologische regeling voor de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen. Er is beleid en wet- en regelgeving waarmee de gemeente, bij het bepalen van hun planologisch beleid, rekening moet houden. De ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in het agrarische buitengebied van Ede wordt vooral bepaald door het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost, de Wet geurhinder veehouderij en de Natuurbeschermingswet 1998.

Het reconstructieplan en beide wetten worden hieronder kort toegelicht. In bijlage 2 is een lijst opgenomen met overige relevante beleidsdocumenten waarmee in het Plan-MER rekening wordt gehouden.

2.2.1

RECONSTRUCTIEPLAN GELDERSE VALLEI/UTRECHT-OOST (2005)

Om de ruimtelijke en milieuproblematiek in het reconstructiegebied tussen de Veluwe, de Randmeren, de A27, de Kromme Rijn en de Nederrijn aan te pakken is het reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht Oost opgesteld. Een belangrijk kernpunt uit dit plan is het "scheiden en verweven". Niet-verenigbare functies, zoals de intensieve veehouderij en kwetsbare natuur worden zoveel mogelijk gescheiden in de ruimte en verenigbare functies zoals landbouw, wonen, recreëren, water en natuur worden verweven.

Om de intensieve veehouderij te scheiden van de kwetsbare natuur zijn bepaalde gebieden aangewezen als LOG voor de verdere ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Het LOG Lunteren/Kootwijkerbroek is het enige LOG binnen het agrarische buitengebied van gemeente Ede.

Daarnaast is in het verwevingsgebied omschakeling van volledig grondgebonden bedrijven naar intensieve veehouderij toegestaan evenals het vergroten van het bouwperceel (eenmalig tot 30%) voor de intensieve veehouderij na toetsing op relevante omgevingskwaliteiten (landschap, natuur en/of water). Ook behoort de concentratie van intensieve veehouderijonderdelen van één bedrijf, tot de mogelijkheden in het verwevingsgebied.

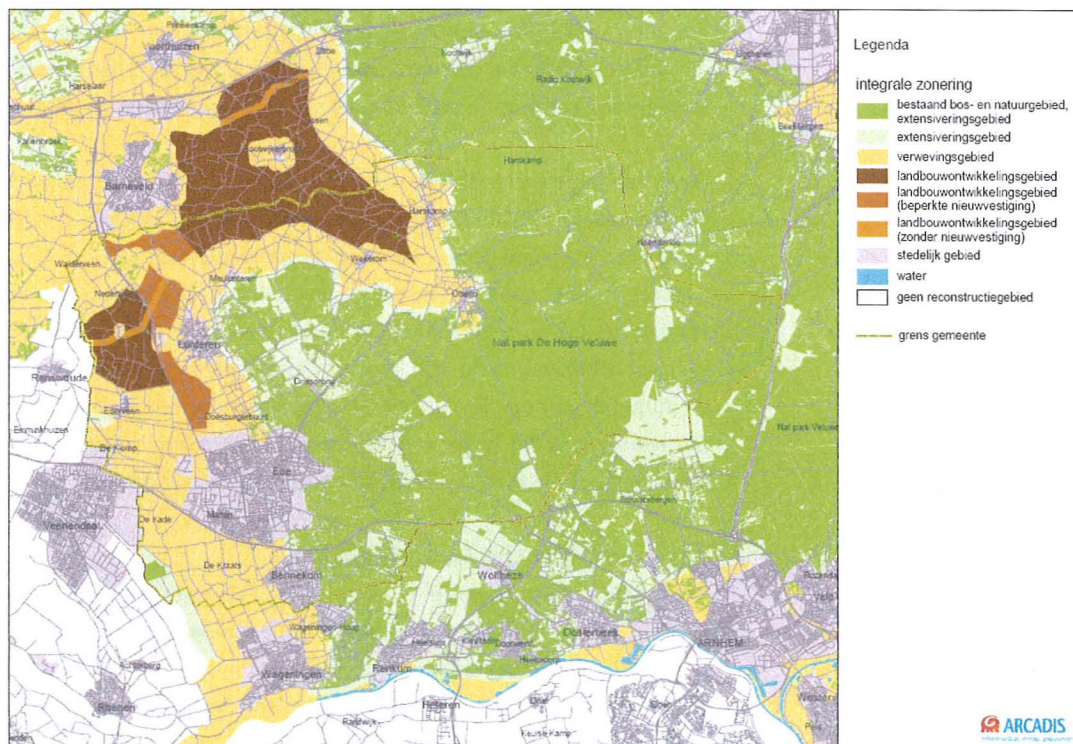
Voor het welslagen van de reconstructie is een succesvolle verplaatsing van intensieve veehouderijen uit de extensiveringszones naar het LOG en het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden op locaties in het verwevinggebied essentieel. Planologische ruimte in het LOG en op enkele locaties in het verwevinggebied betekent onder andere het ontzien van kwetsbare natuur en het oplossen van geurhinder elders in de regio.

In het Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht Oost zijn LOG's opgenomen met ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderijen. In het agrarische buitengebied van Ede bevindt zich het LOG Lunteren/Kootwijkerbroek, gelegen tussen Barneveld en Ede. In het Reconstructieplan zijn de volgende hoofdlijnen van het zoneringsbeleid voor de intensieve veehouderij weergegeven:

- *Landbouwontwikkelingsgebied:* In een LOG ligt het primaat bij de landbouw. Een LOG voorziet geheel of gedeeltelijk in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij, of zal daar in het kader van de Reconstructie in voorzien.
- *Verwevingsgebied:* een ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, mits de ruimtelijke kwaliteit of functies van het gebied zich daar niet tegen verzetten.
- *Extensiveringsgebied:* een ruimtelijk begrensd gedeelte van een reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk zal worden gemaakt.

Afbeelding 2.2

Zonering intensieve veehouderij (bron: Reconstructieplan Gelderse Vallei/ Utrecht –Oost).

De begrenzing is zo gekozen dat het LOG een afstand houdt van 250 meter (Wav-zone) tot voor verzuring gevoelige natuurgebieden en 1.500 meter tot Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (VHR) en Beschermde natuurmonumenten (NB-wet gebieden).

Daar waar agrarische bedrijven op of zeer nabij de grens zijn gelegen is de zone zodanig gekozen dat deze bedrijven zoveel mogelijk binnen het LOG liggen. Langs ecologische verbindingzones is een strook van 50 meter (model Winde), 250 meter (model Kamsalamander) of 500 meter (model Das) aangehouden. Dit is afhankelijk van het type verbindingzone zoals gedefinieerd in het Gebiedsplan Natuur en Landschap (Gelderland 2006). Deze stroken zijn aangeduid als LOG waarin nieuwvestiging van intensieve veehouderijen niet mogelijk is. Hierdoor blijft de realisatie van de ecologische verbindingzones mogelijk.

Voor het welslagen van de reconstructie is een succesvolle verplaatsing van intensieve veehouderijen uit de extensiveringszone naar een LOG essentieel. De toename van intensieve veehouderij in een LOG betekent onder andere het ontzien van kwetsbare natuur en het oplossen van geurhinder elders in de regio. Voor de intensieve veehouderijen met perspectief is een provinciale verplaatsingsregeling gemaakt. Aan 45 bedrijven in de provincie Gelderland is een verplaatsingssubsidie toegekend. Voorwaarde is dat deze bedrijven vóór maart 2010 naar een LOG zijn verplaatst.

De provincie draagt de gemeenten op de zonering van de intensieve veehouderij door te vertalen in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

2.2.2

WETTELIJKE KADERS

Voor het opstellen van het Plan-MER zijn diverse wettelijke kaders relevant, zoals de Wet ruimtelijke ordening, de Wet milieubeheer, de Reconstructiewet concentratiegebieden, de Wet ammoniak en veehouderij, de Wet geurhinder en veehouderij, de AmvB Huisvesting, de Wet geluidhinder, de Natuurbeschermingswet, de Europese IPPC-Richtlijn en de regelgeving rondom luchtkwaliteitseisen (opgenomen in de Wet milieubeheer).

Deze Europese en landelijke wetten en regels stellen randvoorwaarden aan de ontwikkeling van intensieve veehouderijen en de procedures die moeten worden doorlopen bij besluitvormingstrajecten. Ook voor de gemeenten zijn dit randvoorwaarden bij de besluitvorming, zoals het opstellen van ruimtelijke plannen en het verlenen van vergunningen. De eigen beleidsvrijheid daarin is in de regel beperkt. Uitzonderingen zijn de Wet geluidhinder en de Wet geurhinder en veehouderij. Deze wetten bieden de gemeenten de mogelijkheid om, binnen een bepaalde bandbreedte, eigen normen te stellen. Vooral de normstelling in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij is van direct belang voor de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderij.

De relevante wettelijk kaders bestaan uit:

- De Wet milieubeheer (m.n. hoofdstuk 7 aangaande milieueffectrapportage): dit komt aan de orde in hoofdstuk 6 van deze Notitie Reikwijdte en detailniveau
- Ammoniakwetgeving, zoals de Wet ammoniak en veehouderij en de AMvB-Huisvesting
- Natuurbeschermingswetgeving, m.n. de Natuurbeschermingswet 1998 en (in mindere mate) de Flora en faunawet
- De Wet geurhinder en veehouderij
- IPPC-richtlijn
- Wet luchtkwaliteit 2005
- Wet op de ruimtelijke ordening (Wro)

De Wet geurhinder veehouderij en de Natuurbeschermingswet zijn hierna toegelicht.

Wet geurhinder veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) is vanaf 1 januari 2007 van kracht en vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren. Er wordt gerekend met "odour units" (ou) en geurgevoelige objecten, zoals huizen, krijgen een beschermingsfactor toegewezen. De Wgv biedt de gemeenten de mogelijkheid om bij verordening gebiedsgericht geurbeleid vast te stellen en hiermee af te wijken van de standaardnorm voor geur. De geurnorm kan soepeler of juist strenger worden vastgesteld door de gemeente. De gemeente Ede kiest echter voor het toepassen van de standaardnorm.

Bij beoordeling van vergunningaanvragen wordt bepaald of deze normen voor geurbelasting op een geurgevoelig object wordt overschreden.

Bij het bepalen van de milieugebruiksruimte wordt op vergunningenniveau de cumulatie niet meegenomen. Nieuwvestiging van een intensieve veehouderij (of omschakeling van niet-intensief naar intensief) gaat altijd gepaard met een uitbreiding van de geuremissie. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen (meer dierplaatsen) kan gepaard gaan met de uitbreiding van de vergunde geuremissie, maar dat is niet noodzakelijkerwijs het geval. Door toepassing van moderne stalsystemen of luchtwassers is het ook mogelijk om, binnen het vergunde emissieniveau, uit te breiden.

Natuurbeschermingswet 1998

Er is geen duidelijk toetsingskader voor ammoniak op de natuurgebieden die worden beschermd door de Natuurbeschermingswet. Het bestemmingsplanbesluit is een globaal plan met potentieel significante effecten op Natura 2000-gebieden. Volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19j) is hiervoor een passende beoordeling nodig waarvoor de Commissie m.e.r. verwijst naar de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Deze handreiking biedt echter geen toetsingskader voor ammoniak.

De alternatieven worden echter wel getoetst op het aspect ammoniak. De vragen uit de "handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden", recent opgesteld door het Ministerie van LNV naar aanleiding van het advies van de Commissie Trojan, bieden enig houvast. Hiermee worden vergunningaanvragen beoordeeld van bestaand gebruik en voorgenomen activiteiten in het kader van de op te stellen beheerplannen.

VRAGEN HANDREIKING

1. Wat zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de te beschermen soorten en habitattypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie?
2. Wat is de locatie binnen het Natura 2000-gebied van betreffende soorten en habitattypen.
3. Wat is de huidige staat van instandhouding van deze soorten en habitattypen?
4. Wat zijn de abiotische condities die belangrijk zijn voor deze soorten en habitattypen en welke (beperkende) condities bepalen op dit moment de huidige staat van instandhouding?
5. Wat is de prognose voor de ontwikkeling van de relevante abiotische condities (zijn de beperkende abiotische condities te beïnvloeden naar een meer gewenst niveau?).

6. Wat is het effect van de (voorgenomen) activiteiten op de abiotische condities (is er effect op de meest beperkende abiotische condities en daarmee op de mogelijkheden om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen?).

7. Wat zijn relevante verschillende activiteiten in en nabij het Natura 2000-gebied en wat is het cumulatieve effect daarvan?

Voor zover het past bij het detailniveau van het bestemmingsplanbesluit staan deze vragen zoveel mogelijk centraal in de effectbeschrijving voor de Natura 2000-gebieden: Veluwe, Binnenveld en Uiterwaarden Neder-Rijn.

HOOFDSTUK 3 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

3.1 REFERENTIESITUATIE

De huidige situatie in en om het plangebied en vaststaande autonome ontwikkelingen vormen de referentie voor het Plan-MER. Alternatieven of scenario's voor het voornemen dienen voor de verschillende milieuaspecten getoetst te worden aan deze referentie. In de volgende paragrafen is eerst nader ingegaan op de trendmatige ontwikkelingen voor landbouw en veehouderij en daarna is voor een aantal aspecten de huidige situatie beschreven en de bekende autonome ontwikkelingen. De aspecten zijn in volgorde van de lagenbenadering beschreven, dus van onderste laag (bodem, water, landschap), naar tweede laag (infrastructuur) naar de derde laag (occupatie en milieusituatie t.a.v. ammoniak, geur, fijn stof e.d.).

3.2 TRENDMATIGE ONTWIKKELINGEN LANDBOUW EN VEEHOUDERIJ

Deze paragraaf gaat in op de landelijke trends in de veehouderij. Deze trends zijn specifiek gemaakt voor de provincie Gelderland en gemeente Ede. De trendmatige ontwikkelingen zijn beschreven op basis van diverse rapporten van het LEI, LNV, LTO en Alterra. De cijfers komen van het CBS.

3.2.1 LANDELIJKE TRENDS IN DE VEEHOUDERIJ

De primaire sector van het veehouderijcomplex is veelzijdig. De grootste deelsectoren zijn:

- 1 de grondgebonden graasdierenhouderij met de melkveehouderij als belangrijkste vertegenwoordiger;
- 2 de intensieve veehouderij met de varkenshouderij, legpluimveehouderij, slachtpluimveehouderij en de vleeskalverhouderij als belangrijkste deelsectoren.

Als ontwikkeling van bedrijven in de land- en tuinbouw in Nederland worden drie richtingen onderscheiden:

- I. Een internationale georiënteerde landbouw
- II. Een regionaal georiënteerde multifunctionele landbouw
- III. Bedrijven die worden beëindigd. De "stoppers" bieden ruimte voor de bedrijven die zich door ontwikkelingen op basis van een internationale dan wel regionale oriëntatie.

De primaire bedrijven binnen het grondgebonden graasdierenhouderijcomplex kunnen ingedeeld worden bij alle drie ontwikkelingsrichtingen.

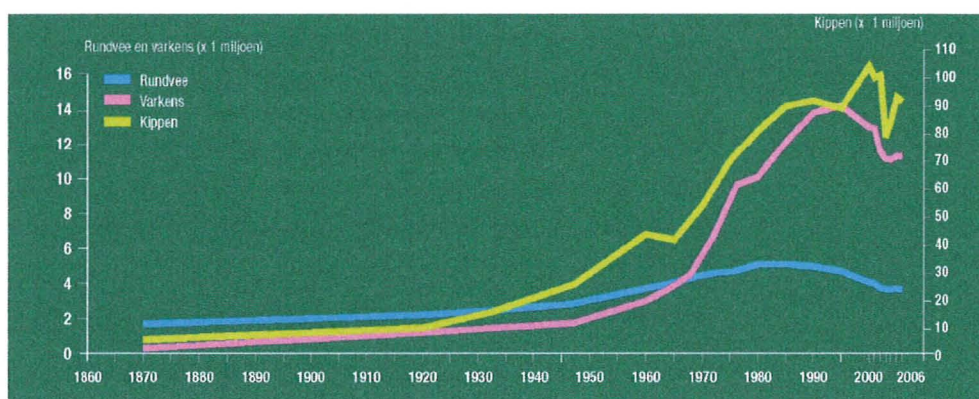
De primaire bedrijven binnen het intensieve veehouderij complex zijn vooral ingedeeld bij de ontwikkelrichting I en III. Van de productie van het Nederlands intensieve veehouderijcomplex wordt, naast de grootschalige productie voor afzet in Nederland, circa 75% geëxporteerd door bedrijven die deel uitmaken van robuuste ketenstructuren. De productie vindt zo efficiënt mogelijk plaats. Verlaging van de kostprijs in combinatie met verhoging van de toegevoegde waarde en kwaliteit is een voorwaarde om te kunnen blijven concurreren.

De ontwikkeling voor deze agrarische ondernemingen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de internationale concurrentiepositie. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn belangrijke strategieën voor de toekomst. Dit onder de voorwaarden van de maatschappelijke veranderingen en eisen die aan de intensieve veehouderij gesteld worden.

Figuur 2.1 geeft de landelijke trend weer voor rundvee, varkens en kippen.

Figuur 2.1

Landelijke trend
dieraantallen over enkele
decennia (bron: website LEI
centrum, 2008)

Het volgende valt hieruit af te leiden:

- Bij pluimvee is de laatste drie jaar het aantal dieren aanmerkelijk lager dan in de jaren ervoor, maar over lange tijd kent de curve een grillig verloop. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vogelpestuitbraak.
- Ten aanzien van varkens valt op te maken dat – na een toename tot medio jaren negentig en een afname in de jaren erna – er sinds drie jaar min of meer een stabilisatie is van het aantal.
- Bij rundvee is een afname te zien vanaf 1984 (superheffing), sinds drie jaar min of meer stabilisatie.

Op 1 januari 2008 is de zogenoemde compartimentering van de productierechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat dierrechten niet konden verschuiven tussen drie verschillende concentratiegebieden; het concentratiegebied oost (Gelderland, Overijssel en een deel van Utrecht), het zuidelijke concentratiegebied (Noord-Brabant en Limburg) en de rest van Nederland. Er is op dit moment nog geen duidelijk beeld over de gevolgen van de afschaffing van de compartimentering, maar als er een verschuiving plaats gaat vinden, dan wordt verwacht dat die naar het zuiden zal zijn. De jongste cijfers van de provincie Gelderland bevestigen de verwachting dat de afschaffing van de compartimentering zou leiden tot een afname van het aantal dieren in Gelderland.

AMVB-HUISVESTING

Bedrijven moeten wellicht in 2013 voldoen aan de AMvB Huisvesting⁶. Hierdoor worden veel (kleine) intensieve veehouderijen verplicht om te investeren in staltechnieken die voldoen aan de strenge normen rond de uitstoot van ammoniak. Voor vleeskalveren is de staltechniek, die voldoet aan de strenge emissie eisen voor ammoniak, echter nog in ontwikkeling en niet opgenomen in de AMvB-Huisvesting.

EUROPESE DIERENWELZIJN

In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijneisen van kracht. De consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen en gemiddeld 20% meer ruimte voor varkens. Het is de verwachting dat beide ontwikkelingen er toe leiden dat een substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen.

De verdere algemene verwachting voor de toekomst van de intensieve veehouderij is gunstig te noemen. Door toenemende concurrentie van binnen en voornamelijk ook van buiten de EU zal de primaire sector zich richten op kostprijsverlaging, onder meer door schaalvergroting en het verbeteren en ontwikkelen van samenwerkingsvormen. Daarnaast zal de gehele sector zich gaan richten op vraaggestuurde productie en het vergroten van de kostenefficiëntie. Daardoor ontstaan er kortere ketens die zich snel kunnen aanpassen aan marktveranderingen. Schaalvergroting, intensivering, kwaliteitsverbetering en toegevoegde waarde zijn belangrijke strategieën voor de toekomstige agrarische ondernemingen.

De algemene trend per sector wordt hieronder toegelicht.

Melkveehouderij

Nederland telde in 2004 ongeveer 40.000 bedrijven met graasdieren (melkvee, vleeskalveren, vleesvee en schapen) waarvan 22.000 melkveebedrijven. Sinds 1990 is het aantal melkveebedrijven bijna gehalveerd van 40.000 naar 22.000. Ook het aantal koeien is sinds die tijd sterk verminderd. De trend van gestage vermindering van het aantal bedrijven gaat door. Bij de blijvers groeit de omvang. In 2004 hadden de melkveehouders gemiddeld 60 melkkoeien en 40 ha grond, 10% van de bedrijven had meer dan 100 koeien. De komende 10 jaar staat de melkveehouderij grote veranderingen te wachten, zoals deze zich ook in voorbije periode hebben voorgedaan, namelijk schaalvergroting, kostenbesparing (efficiënt produceren), minder veehouders, minder koeien en verdergaande specialisatie. Er bestaan nog steeds grote verschillen in kostprijs en inkomen tussen vergelijkbare melkveebedrijven. Daar is nog veel te winnen met efficiënt produceren. Het gemiddelde aantal koeien per bedrijf groeit tot 2015 door tot 80 melkkoeien en 50 hectare grond. De koeien geven in 2015 gemiddeld 1.500 kg melk meer. Het gemiddelde bedrijf produceert in 2015 ongeveer 800.000 kilogram melk.

⁶ Van minister Cramer krijgt de sector uitstel tot 2013 (bron: persbericht ANP). Op 1 januari 2010 moeten de boeren wel in een plan laten zien hoe ze aan de strengere normen voor de uitstoot van ammoniak gaan voldoen.

De samenleving heeft over het algemeen een positief beeld van de melkveehouderij. Dit kan veranderen omdat schaalvergroting en rationalisatie effect heeft op de aanblik van het bedrijf en op het landschap.

Tabel 3.5

Landelijke trend
melkveehouderij (bron: CBS)

Jaar	Melkveehouders (aantal)	Gem. oppervlak (ha)	Koeien per bedrijf (aantal)	Melkproductie (kg)
1990	40.000	-	-	
2004	22.000	40	62	500.000
2015	14.000	50	85	800.000
Trend	Neemt af	Stijgt	Stijgt	Stijgt

Varkenshouderij

Er waren in 2004 ruim 10.000 bedrijven in Nederland met varkens en ruim 4.000 gespecialiseerde varkensbedrijven verdeeld in 40% vleesvarkensbedrijven, 40% fokvarkens en 20% gesloten bedrijven. Sinds 1990 voltrok een forse krimp. Het aantal bedrijven met varkens is met tweederde afgenomen en het aantal gespecialiseerde bedrijven met de helft. Het aantal varkens is in Nederland sinds 1995 met bijna een kwart afgenomen van 14,4 miljoen in 1995 tot 11,1 miljoen in 2004. De varkenshouderij vindt steeds meer plaats op gespecialiseerde bedrijven. In 2004 werd 70% van de varkens gehouden op dit type bedrijven. Tot 2015 is de verwachting dat de varkensstapel stabiel blijft, de ontmenging (specialisatie) gaat verder en het totale aantal bedrijven waar varkens gehouden wordt zal afnemen (schaalvergroting).

Tabel 3.6

Landelijke trend
varkenshouderij (bron: CBS)

Jaar	Bedrijven met varkens	Gespecialiseerde bedrijven	Gem. aantal varkens per bedrijf	Gem. aantal varkens per gespecialiseerd bedrijf
1990	29.210	9.200	475	900
2004	10.040	4.180	1.110	1.850
2015	4.500	2.380	2.500	3.500
trend	Neemt af	Neemt af	stijgt	stijgt

Pluimveehouderij

In de pluimveehouderij zijn de structurele ontwikkelingen vergelijkbaar met de varkenshouderij. Het aantal bedrijven met pluimvee is sinds 1990 in Nederland gehalveerd tot 3.000 in 2004. Hiervan zijn 1.350 gespecialiseerde pluimveebedrijven. Het aantal stuks pluimvee is sinds het hoogtepunt in 2000 met bijna een vijfde deel afgenomen tot 88 miljoen stuks in 2004.

Tot 2015 is de verwachting dat de pluimveestapel licht zal afnemen met 10%, de specialisatie gaat verder en het aantal bedrijven met pluimvee zal afnemen (schaalvergroting).

Tabel 3.7

Landelijke trend
pluimveehouderij (bron: CBS)

Jaar	Bedrijven met pluimvee	Gespecialiseerde pluimveebedrijven	Gem. aantal kippen per bedrijf	Gem. aantal kippen per gespecialiseerd bedrijf
1990	6.080	2.140	15.700	34.000
2004	2.970	1.360	29.600	55.000
2015	1.600	880	49.500	71.000
trend	Neemt af	Neemt af	stijgt	stijgt

Vleeskalverbedrijven

De vleeskalverenhouderij is succesvol. Het aanpakken van het mestprobleem, de versnelde omschakeling naar groepshuisvesting en de vergaande ketenintegratie hebben het imago goed gedaan van deze sector. De meeste van de 1.160 gespecialiseerde bedrijven werken op basis van een contract. De verwachting is dat het aantal kalverbedrijven stabiliseert. In 2015 is het aantal bedrijven circa 1.100 met bijna 800.000 kalveren.

Tabel 3.8

Tabel landelijke trend
vleeskalveren (bron CBS)

jaar	Bedrijven met vleeskalveren	Gespecialiseerde vleeskalverenbedrijven	Gem. aantal kalveren per bedrijf
1990	2.275	1.250	265
2004	3.000	1.160	255
2015	3.000	1.100	265
trend	stabilisatie	stabilisatie	stabilisatie

3.2.2**ONTWIKKELINGEN HUIDIGE BEDRIJVEN IN EDE****Huidige situatie**

Ede beslaat een groot gebied met een sterke veehouderijsector. De historische ontwikkeling en toekomstlijnen voor de Nederlandse veehouderijsector zijn ook op de veehouderij in Ede van toepassing. De daling van het aantal bedrijven in Ede wijkt het laatste decennium niet substantieel af van de daling in andere delen van Gelderland. In Gelderland is tussen 1995 en 2005 het aantal bedrijven met 31% gedaald, tot 14.000, waarvan 8.000 graasdierenbedrijven. Ook in Ede is een dergelijke daling waarneembaar. Dat leidde tot 1.014 bedrijven in 2005, waarvan 506 graasdieren en 248 hokdieren. In 2007 is het aantal bedrijven in Ede met 6% verder gedaald naar 950.

In vergelijking met het aantal gespecialiseerde bedrijven zijn er veel bedrijven die een neventak intensieve veehouderij hebben, voor bedrijven welke varkens houden is dat in 70% het geval. Het aantal dieren is de laatste jaren in Ede gedaald, deze daling heeft ook elders in Gelderland en in de rest van Nederland plaatsgevonden. Uiteindelijk waren er in 2005 drie miljoen landbouwdieren in Ede. Voor de rundvee- en hokdierbedrijven is in Tabel 3.9 de ontwikkeling van het aantal dieren en bedrijven in gemeente Ede weergegeven. Duidelijk is de schaalvergroting naar minder en grotere bedrijven.

Tabel 3.9

Aantal dieren en bedrijven in Ede verdeeld naar
soort in de periode 2000-2008 (bron: CBS, 2009)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Aantal melk- en fokvee	21 567	22 258	19 985	18 798	17 974	17 575	17 183	16 705	16 527
Aantal vleeskalveren	84 346	71 253	70 339	76 363	76 380	86 231	93 346	96 610	100 823
Aantal bedrijven met rundvee	1 135	1 067	1 018	953	944	924	910	865	852
Aantal varkens	279 967	259 044	234 907	222769	218602	218 444	220 641	227 592	241 641
Aantal kippen	3 072 134	2753829	2924880	455850	246220	2678311	2641866	2571852	2 767 803
Aantal bedrijven met hokdieren	779	683	642	490	550	544	520	498	471

Zoals in het aantal bedrijven duidelijk naar voren komt is Ede sterk veehouderij georiënteerd. Dit komt ook tot uitdrukking in de economische omvang van de verschillende deelsectoren. De veehouderijsectoren vertegenwoordigen 80% van de economische omvang van de primaire sector in Ede.

NEDERLANDSE GROOTTE EENHEID (NGE)

De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. Een nge staat bij prijsniveau 2002 (Landbouwtellingen 2005 en 2006) voor 1.400 euro aan saldo (bron: www.lei.wur.nl). Met nge's kunnen verschillende sectoren met elkaar worden vergeleken. De volgende classificatie is gangbaar (bron: website provincie Gelderland):

- 20 nge (nevenberoep of hobby bedrijven);
- 20-40 nge (kleine bedrijven met aanvullend inkomen of in de afbouwfase);
- 40-70 nge (middelbedrijven die in de huidige vorm als landbouwbedrijf geen lange termijn perspectief hebben);
- 70-100 nge (vaak gezinsbedrijven met toekomst perspectief);
- > 100 nge (vaak meermans bedrijven).

Op basis van de geldende milieuvergunningen (bron: gemeente Ede april 2009) is in bijlage 1 het bedrijvenbestand van Ede weergegeven. Het aantal agrarische bedrijven en NGE's zijn per diertype, reconstructiewetzonering en per NGE-categorie in tabellen weergegeven.

De belangrijkste conclusies zijn:

- 1 Bijna 60% van het aantal NGE in Ede is afkomstig van intensieve veehouderijen.
- 2 Van het aantal NGE-intensief in Ede is bijna 40% afkomstig van intensief rundvee (=vleeskalveren en overig vleesvee), 34% van varkens en 24% van kippen.
- 3 Ruim 77% van het aantal NGE-intensief is afkomstig van bedrijven groter dan 70NGE. Hiervan is 35% afkomstig van bedrijven uit het LOG en bijna 60% uit het verwevinggebied.
- 4 Ruim 67% van het aantal NGE aan rundvee (excl. vleeskalveren) in Ede is afkomstig van bedrijven groter dan 70NGE. Hiervan hoort circa 30% bij rundveebedrijven in het LOG.

Toekomstige ontwikkeling

De intensieve veehouderijen en de rundveebedrijven in Ede ontwikkelen zich met name richting de internationale georiënteerde landbouw. De veehouderijsector in Gelderland is immers voor 75% exportgericht. Een groot deel van de kleine bedrijven zal stoppen. Een vedergaande schaalvergroting en specialisatie is een belangrijke ontwikkelingstrategie voor de ontwikkelende bedrijven. Voor Ede geldt dat 48% van de bedrijfshoofden ouder zijn dan 55 en dat meer dan de helft van het aantal bedrijven geen opvolger heeft.

Melkveehouderij

De schaalvergroting en specialisatie in de (melk)veehouderij zet zich naar verwachting de komende jaren voort. Melkveebedrijven kunnen groeien doordat potentiële intensieve veehouderijbedrijven hun grond verkopen aan melkveehouders. Potentieel intensieve bedrijven verkopen deze grond om middelen vrij te maken om ontwikkeling in de gespecialiseerde intensieve veehouderij te kunnen maken. Dit heeft tot gevolg dat een flink aantal boerenerven de komende jaren van gedaante zal veranderen. Voor de landschappelijke inpassing en de bereikbaarheid voor vrachtverkeer is aandacht nodig.

De verwachting voor Gelderland is dat het aantal bedrijven in de melkveehouderij sector versneld zal verminderen met ruim 4% per jaar tot 2015-2020. In Gelderland is 60% van de agrarische melkveehouders ouder dan 50 jaar en 50% heeft geen opvolger. In Ede is dit niet anders. Dat betekent een daling van 50% van het aantal bedrijven in 2020 in Ede.

Bij een gelijkblijvende economische omvang van de sector zal de gemiddelde omvang van een bedrijf in 2020, 100 NGE, zijn (circa 80 melkkoeien). Hiervoor is nodig:

- 1 Ruimte voor ondernemers en ruimte voor kostprijsgerichte schaalvergroting.
- 2 Verbetering van de ruimtelijke structuur en vooral de verkaveling van melkveebedrijven.
- 3 Grotere huiskavels en grote bouwblokken (grotere bedrijfsgebouwen).

Varkenshouderij

Voor de regio Gelderland-Overijssel wordt verwacht dat de daling van het aantal varkensbedrijven de komende jaren doorzet met 5% per jaar. Dit gaat gepaard met verdergaande schaalvergroting van de overgebleven varkenshouders. Het aantal varkens blijft hierbij gelijk. Tot 2020 wordt verwacht dat deze ontwikkeling doorzet en uiteindelijk in Ede leidt tot circa 60 gespecialiseerde gezinsbedrijven met gemiddeld 2.500-5.000 varkens. Naar verwachting zullen deze bedrijven voor een beperkt deel in de LOG's worden geacommodeerd en voor een groter deel in de verwevingsgebieden.

Pluimveehouderij

Het aantal bedrijven zal in de lijn van de algemene ontwikkeling in Gelderland verder afnemen en de pluimveestapel zal bijna volledig op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden. Naar verwachting zullen deze bedrijven voor een beperkt deel in de LOG's worden geacommodeerd en voor het grootste deel in de verwevingsgebieden.

Vleeskalverhouderij

De vleeskalveren werden in 2005 voor het grootste gedeelte gehouden op bedrijven met meer dan 200 dieren. Het aantal bedrijven dat minder dan 200 dieren hield is tussen 1995 en 2003 met 30% afgenomen. Terwijl het aantal bedrijven met meer dan 200 dieren nagenoeg stabiel is. Hier komt waarschijnlijk geen verandering in.

De verwachting is dat het aantal bedrijven met een klein aantal dieren verder zal dalen en dat daarmee het aantal bedrijven met vleeskalveren in Ede zal dalen tot 125 in 2020. Dat betekent bij een gelijkblijvend aantal dieren in de gemeente dat er gemiddeld circa 700 vleeskalveren per kalverenbedrijf (100 nge) aanwezig zijn.

3.3

BODEM EN WATER

Ede wordt gekenmerkt door de stuwwallen van de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug met daartussen de Vallei. De hooggelegen Veluwe bestaat uit arme zandgronden en de Vallei uit rijke klei- en veengronden en zandruggen, met op de overgang Veluwe-Vallei bemeste zandgronden (de engen). De huidige waterhuishouding hangt samen met het ontstaan van de Veluwe. Sprake is van grondwateropbolling onder de Veluwe, waarbij door ondoorlatende lagen het water globaal naar zuid en naar west afstroomt. Dit water komt in de smalle beken in de Vallei die in Ede allemaal eerst naar het westen stromen en vervolgens samenkomen en dan naar het noorden gaan.

Het plangebied kent geen grondwaterbeschermingsgebieden en oppervlaktewaterbeschermingsgebied. Wel is er natte natuur aanwezig dat bescherming geniet⁷.

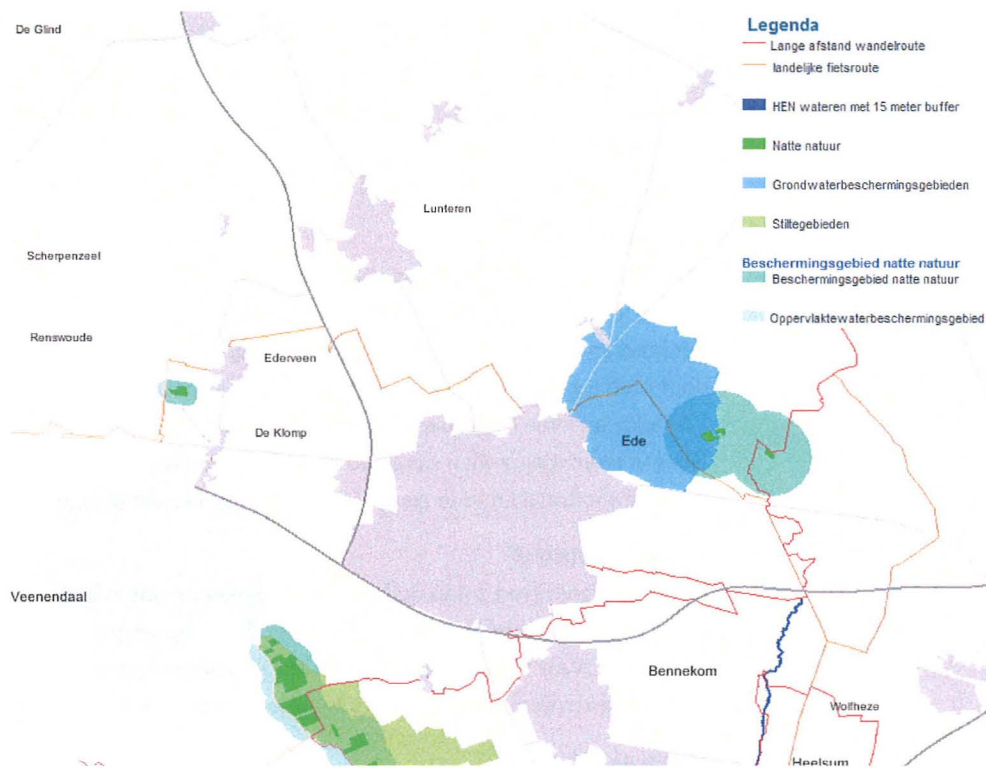
Een uitsnede van de beschermingskaart uit het Streekplan is opgenomen in Afbeelding 3.3.

Afbeelding 3.3

Beleidskaart Streekplan

Gelderland:

Beschermingskaart (bron:
prov. Gelderland 2005)

3.4

LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE

De Veluwe is aangewezen als provinciaal waardevol landschap en Nationaal landschap. Het grondgebruik levert de huidige landschapstypen. Van de gemeenschappelijke gronden van de engen en de individuele kampongtingningen tot de systematische, grootschalige ontginningen mede als gevolg van de introductie van kunstmest. Achtereenvolgens zijn door agrarisch gebruik de volgende landschappen ontstaan:

- Engenlandschap.
- Kampenlandschap.
- Veenontginningslandschap.
- Heideontginningslandschap.
- Broekontginningslandschap.
- Boslandschap .

Engenlandschap

Het Engenlandschap bestaat uit meerdere engen gelegen op de overgang van het Veluwemassief en de Gelderse Vallei. Het zijn cultuurhistorisch en landschappelijk zeer waardevolle open akkergebieden. Door de plaggenlandbouw zijn de gronden steeds hoger en boller komen te liggen.

⁷ Gemeente Ede, 2008. Milieutoets; Ontwikkelingsplan buitengebied Ede.

Ze worden gegrensd door het bos van de Veluwe en de oude ontginningsbasis. Karakteristiek is de bolle ligging, de openheid in het midden en de beslotenheid aan de randen. De historische ontginningsbasis (omsluitende weg aan de lage zijde van de eng), de schaapsdriften en de erven zijn rijk beplant.

Kampenlandschap

Het Kampenlandschap is een kleinschalig agrarisch gebied dat door individuele ontginningen vanaf de hoger gelegen dekzandruggen afwisselend is geworden. Hoogteverschillen als gevolg van individuele plaggenlandbouw zijn nog steeds aanwezig. De weilanden liggen in de nattere, lagere delen en de akkers liggen hoger, maar door ontwatering is dit steeds meer gemengd. Karakteristiek is de kleinschaligheid en wisselende bouwrichtingen van bebouwing op het erf. Er zijn veel monumentale boerderijen.

Veenontginningslandschap

Het venontginningslandschap rondom Ederveen is een laag gelegen, kleinschalig nat gebied dat vooral in gebruik is als weide en hooiland met smalle opstrekkende kavels. Bebouwing staat op de koppen van de kavels in lange linten langs de ontsluitingsstructuur.

Kenmerkende beplantingen zijn de vele rijen knotbomen op kavelgrenzen (coulissenlandschap), langs sloten en langs wegen, de hoge bomen op de erven en de eikenwallen in hoger gelegen delen (belangrijke landschappelijke elementen in omgeving Wallenburgersteeg).

Het venontginningslandschap Binnenveld is een landschappelijk waardevol open en nagenoeg onbebouwd gebied tussen de stuwwallen met als laagste punt rivier De Grift. Dit gebied is later ontgonnen dan het gebied rondom Ederveen en is vooral in gebruik als gras- en hooiland. Naast de openheid zijn smalle opstrekkende kavels kenmerkend. Enkele rechte wegen zijn met populieren- en essenrijen beplant. Er is weinig erfbeplanting.

Heide- en Broekontginningslandschap

Het Heide- en Broekontginningslandschap is vanaf 1850 tot het eerste deel van de vorige eeuw ontgonnen en geschikt gemaakt voor de landbouw. Deze gebieden liggen vooral in de lagere dekzandgebieden van de Gelderse Vallei. Door de vergaande ontginning is het verschil tussen de Broekgronden en het Heidelandschap niet meer waarneembaar.

Kenmerkende, diverse beplanting: veel laanbeplanting (eik, populier, els), weinig perceelrandbeplanting, restanten van houtwallen en singels en beplante voorerven.

Boslandschap

Op de stuwwallen is het Boslandschap ontstaan met hoge natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Nadat de gronden intensief zijn begraasd degenereerde het oorspronkelijke bos tot heide en zandgronden. Eind 19de eeuw zijn deze gronden massaal ingepland met naaldbos. De laatste tientallen jaren wordt gestreefd naar het instandhouden van de resterende heide en zandvelden en wordt inheems, streekeigen bos (berk, eik en beuk) bevorderd. De oude landbouwenclaves hebben veelal de kenmerken van het Kampenlandschap, de latere van het Heideontginningslandschap⁷.

3.5

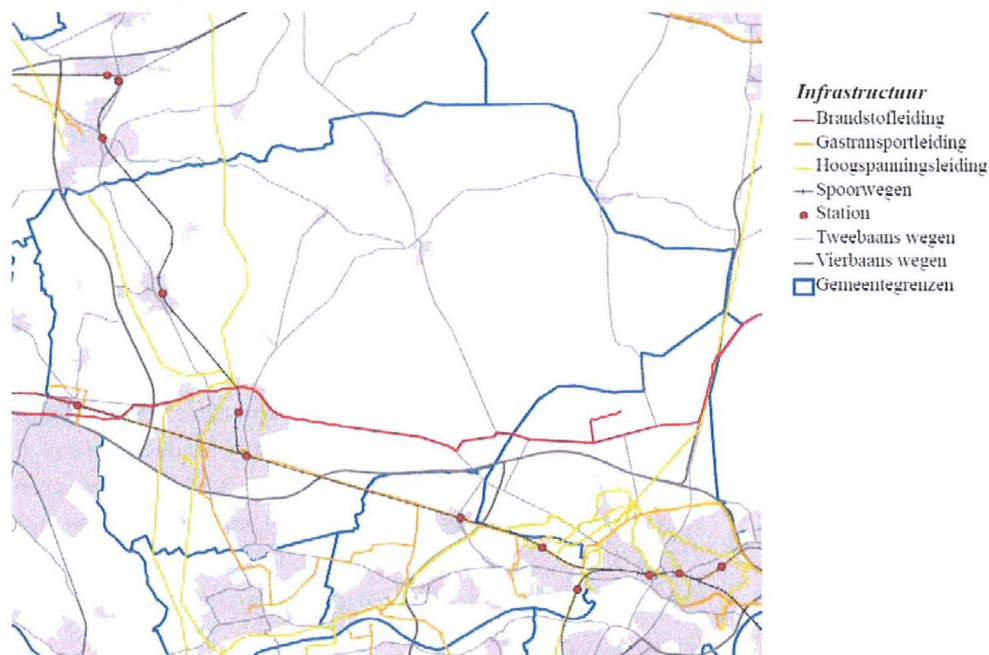
INFRASTRUCTUUR

Dwars door het plangebied loopt de A12 (oost-west) en de A30 (noord-zuid). Met de verbreding van de A12 tussen Veenendaal en Ede is in 2007 gestart. In verband met de nieuwe woningbouw in Ede-oost is een nieuwe of vernieuwde aansluiting op de A12 nodig. Deze is momenteel in studie. Aan de westkant van het plangebied loopt de spoorlijn Utrecht–Arnhem.

Buiten de snelwegen en het spoor zijn in het buitengebied nog gebiedsontsluitingswegen (de provinciale wegen) en verblijfsgebieden te onderscheiden. Op de gebiedsontsluitingswegen (N304, N310, N224 en de N782) geldt een 80 km/uur regiem met vrijliggende fietspaden. Bij menging van fietsers en snelverkeer wordt 60 km/uur nagestreefd. De meeste wegen in het buitengebied worden beschouwd als verblijfsgebied waarvoor een 60 km/uur regiem wenselijk is. Dit betekent een afwaardering van een aantal wegen⁷.

Afbeelding 3.4

Infrastructuur in en rondom gemeente Ede. (Bron: gemeente Ede 2008)

3.6

OCCUPATIE EN MILIEUSITUATIE

Ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden

(bron: Alterra, "Ammoniakemissie en -depositie in en rondom de Natura 2000-gebieden en beschermde natuurgebieden in de provincie Gelderland", eindconcept 19 januari 2009)

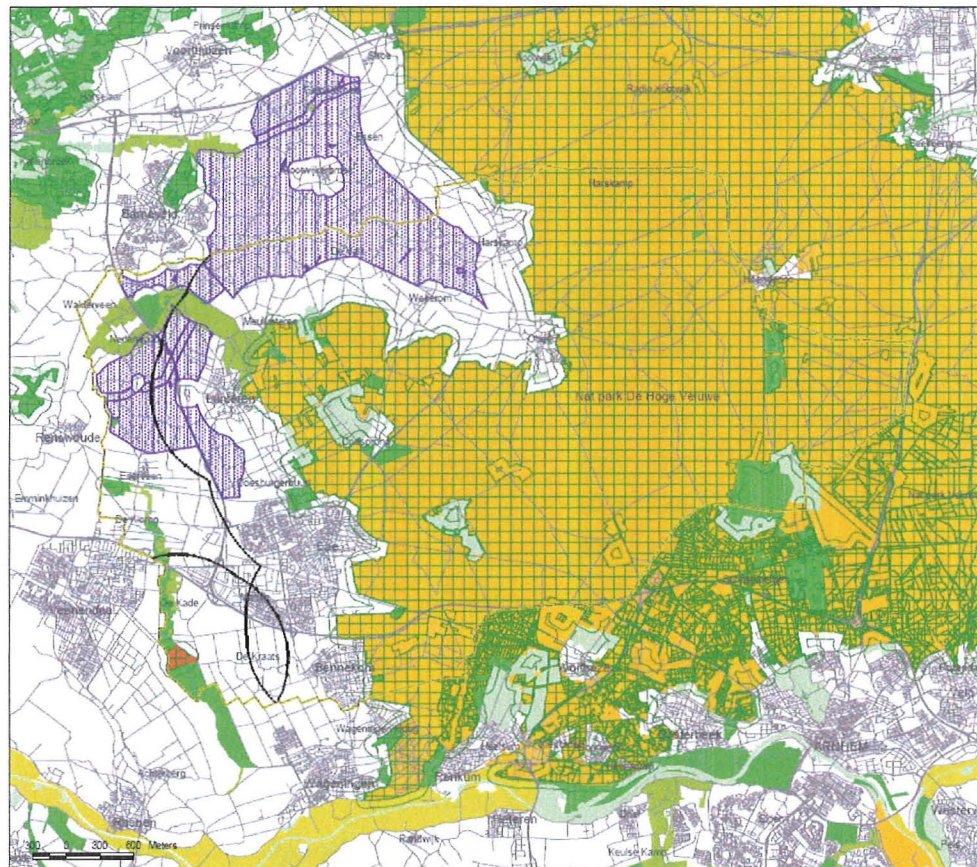
De N depositie in op de Gelderse Natura2000-gebieden en Natuurmonumenten bedraagt gemiddeld 2357 mol N ha⁻¹ jr⁻¹ (peiljaar 2006) Deze wordt voor 60% overheerst door de bijdrage van de 'achtergronddepositie'. Dit bestaat uit de NH₃ depositie ten gevolge van de bronnen buiten de 10 km zone rondom de natuurgebieden en alle niet landbouwbronnen en alle NO_x bronnen binnen en buiten Gelderland.

Deze bedraagt gemiddeld 1407 mol N ha⁻¹ jr⁻¹ ofwel 60% van de totale depositie. Het resterende deel, 40% wordt bepaald door de ammoniakemissie vanuit de landbouw in de 10 km zone rondom de Natura2000-gebieden en Natuurmonumenten. Van de totale ammoniakdepositie vanuit de 10 km zone (951 N ha⁻¹ jr⁻¹ mol is ca. de helft afkomstig van stal- en opslagemissie van intensieve veehouderijen, 1/6 van stalen opslagemissies grondgebonden landbouw en 1/3 afkomstig van aanwendungen en beweidingsemisies. Per gebied kan deze verdeling sterk verschillen afhankelijk van de grootte van het natuurgebied en het aantal en type bedrijven die voorkomen in de 10 km zone. De gebiedseigen depositie is vooral hoog in de Gelderse Vallei en het westelijke gedeelte van de Veluwe (a.g.v. emissies Gelderse Vallei en Agrarische Enclave) en in enkele gebieden in de Achterhoek.

Afbeelding 3.5

Ecologische gebieden rondom Ede

- Legenda**
- Natura2000 gebieden**
- Vogel- en Habitatrichtlijngebied
 - Habitatrichtlijngebied
 - Vogelrichtlijngebied
- Ecologische Hoofdstructuur buiten Natura2000 gebieden (concept 2008)**
- natuur
 - verweven
 - verbindingszone
- Wav-gebieden (concept 2009)**
- zeer kwetsbaar
 - 250m zone rondom zeer kwetsbaar gebied
- landbouwonwikkelingsgebied
- zone rondom Natura2000-gebieden (3000 m)
- grens gemeente

Uit Afbeelding 3.5 is af te leiden dat binnen de grenzen van het LOG geen beschermde natuurgebieden te vinden zijn, die zijn aangewezen als nieuwe natuur in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of Natura2000. Door het LOG heen ligt wel een ecologische verbindingszone (EVZ).

Daarnaast is op de kaart een zone van drie kilometer vanaf de natuurgebieden (Natura 2000 en EHS) aangegeven. Wel of geen nieuwvestiging van IV-bedrijven binnen deze zone staat bij de gemeente Ede ter discussie.

Tabel 3.10

Aantal bedrijven in het buitengebied van Ede, onderverdeeld in type bedrijven en afstand tot Natura 2000-gebieden

afstand tot Natura2000 (m)	rundvee	kalveren	varkens	kippen	overig pluimvee	gemengd	overig	paarden	totaal
0 - 1000	49	37	32	18	1	26	1	28	192
1000 - 2000	52	45	39	16	2	42	6	17	219
2000 - 3000	24	16	17	9	0	23	4	12	105
3000 - 4000	10	15	11	7	1	13	4	3	64
4000 - 5000	10	11	9	8	0	10	2	5	55
5000 - 6000	5	5	5	1	1	2	0	0	19
totaal	150	129	113	59	5	116	17	65	654

Tabel 3.11

Aantal NGE in het buitengebied van Ede, onderverdeeld in type bedrijven en afstand tot Natura 2000-gebieden

afstand tot Natura2000 (m)	Rundvee (incl. Kal.)	Varkens	Kippen	Overig pluimvee	Paarden	overig	Totaal NGE	%
0 - 1000	7670	1213	1298	109	1682	51	12023	25
1000 - 2000	9498	2258	1891	321	1276	900	16144	34
2000 - 3000	5200	1003	1117	78	543	457	8398	18
3000 - 4000	2976	953	753	116	285	276	5359	11
4000 - 5000	2607	747	621	0	172	276	4423	9
5000 - 6000	999	117	328	11	12	1	1468	3
Totaal	28950	6291	6008	635	3970	1961	47815	100

Tabel 3.12

NGE-verhouding tussen niet-intensieve veehouderij, Intensieve rundveehouderij en intensieve veehouderij overig.

afstand tot Natura2000 (m)	Totaal		Niet-IV		IV rundvee		IV overig	
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%
0 - 1000	12023	100%	5191	43%	4212	35%	2620	22%
1000 - 2000	16144	100%	5487	34%	5559	34%	5098	32%
2000 - 3000	8398	100%	2898	35%	3164	38%	2336	28%
3000 - 4000	5359	100%	1374	26%	2115	39%	1870	35%
4000 - 5000	4423	100%	1270	29%	1701	38%	1452	33%
5000 - 6000	1468	100%	464	32%	548	37%	456	31%

Uit voorgaande tabellen is op te maken dat 77% van het aantal NGE afkomstig is van bedrijven binnen 3 km vanaf de Natura 2000 gebieden. Hiervan is 63% intensieve veehouderij waarvan weer ruim de helft bestaat uit intensieve rundveehouderij (m.n. vleeskalveren).

Een groot deel van de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden wordt veroorzaakt door de IV-bedrijven nabij deze gebieden.

Geur

In 2007 heeft Alterra⁸ een studie uitgevoerd waarin, met de huidige kennis van het milieu- en natuurbeleid, is onderzocht wat de ontwikkelingsruimte is voor de intensieve veehouderij in het LOG Kootwijkerbroek. Naast bestaande locaties met agrarische bedrijven is ook gekeken naar potentiële nieuwvestigingslocaties

⁸ Alterra, 2007. Milieugebruiksruimte intensieve veehouderij Ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de landbouwonwikkelingsgebieden van provincie Gelderland

De ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in LOG's worden sterk bepaald door de in LOG's aanwezige milieugebruiksruimte en andere ruimtelijke randvoorwaarden. Het geurbeleid, en vooral de individuele burgerwoningen in het LOG, bepalen voor het overgrote deel de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de LOG's.

De ligging van het LOG is in de reconstructie zo gekozen dat gevoelige woonkernen en de voor verzuringgevoelige habitatgebieden op voldoende afstand liggen.

Volgens de Alterra-studie kan in het LOG Kootwijkerbroek op veel bestaande locaties een IV-bedrijf met meer dan 5.000 vleesvarkens worden gehouden.

Indien de stanknormen versoepeld worden neemt de milieugebruiksruimte in het LOG's sterk toe en wordt het aantal locaties met meer dan 5.000 vleesvarkens veelal verdubbeld. Als de stanknorm juist strenger wordt neemt het aantal locaties in de Gelderse Vallei, geschikt voor een IV-bedrijf met meer dan 5.000 vleesvarkens, sterk af ten opzichte van de huidige situatie. Vooral in het LOG Kootwijkerbroek neemt absoluut gezien het aantal locaties voor meer dan 5.000 vleesvarkens drastisch af.

Lucht en geluid

Fijn stof en stikstofdioxide liggen in Nederland het dichtst bij de gestelde grenswaarden uit de Wet Luchtkwaliteit 2007 en bepalen of er sprake is van een luchtkwaliteitsprobleem.

Overschrijding van de andere stoffen komen in ons land nauwelijks meer voor.

De totale emissie van fijn stof in Nederland bedroeg in het jaar 2000 ca. 50 Kton aan PM10. Hiervan was ca. 10 Kton (20%) afkomstig uit de landbouw. Van de fijn stof uit de landbouw is het overgrote deel afkomstig van pluimvee- en varkensstallen (geschatte bijdrage ca. 9 Kton)⁹.

De lokale achtergrondconcentratie van fijn stof in de Gelderse Vallei was in 2008 25 µg/m³.

¹⁰ Dit is in vergelijking met de rest van Nederland niet bijzonder hoog. Ondanks dat moet bij het inplaatsen van bedrijven rekening worden gehouden met het aspect fijn stof.

Kanttekening bij dit gegeven is dat minder dan 90% van de mogelijke dagwaarden beschikbaar was en dat dit gegeven niet is gecorrigeerd voor de bijdrage van zeezout aan het aantal overschrijdingsdagen en het jaargemiddelde. Echter een groot aantal dagwaarden ontbreekt omdat het meetnet luchtkwaliteit landbouw pas in 2008 is uitgebreid naar de Gelderse Vallei¹¹.

⁹ Charadon W.J. en van der Hoek K.W., 2002 Alterra-rapport 682, ISSN 1566-7197.

¹⁰ RIVM, 2009. Gemeten overschrijdingen van normen in Nederland.

¹¹ RIVM, 2008. nieuwsartikel 4 december 2008: Fijn stof meetnet landbouw uitgebreid

HOOFDSTUK

4 Alternatieven

De wijze waarop de gemeente planologische sturing gaat geven in het bestemmingsplan hangt mede af van de resultaten uit het plan-MER. Het plan-MER onderbouwt de beleidsruimte in het bestemmingsplan voor de intensieve veehouderij en rundvee. Voor het plan-MER buitengebied Ede is dit als volgt gedacht:

1. Het plan-MER brengt de huidige omvang van de veehouderij in beeld en gaat in op de mogelijke autonome ontwikkeling voor de intensieve veehouderij en de invloed van de gemeente hierop.
2. Vervolgens worden in het plan-MER de milieugevolgen van de diverse ontwikkelingsalternatieven en eventuele scenario's inzichtelijk gemaakt.
3. De effectbeschrijving resulteert in een vergelijking tussen de alternatieven.

De alternatieven zijn gebaseerd op de ontwikkelingen binnen de IV-sector in de vorm van stoppers, blijvers en groeiers. De scenario's zijn gevoeligheidsanalyses en houden rekening met een groei van het aantal productierechten binnen Ede, het aandeel ammoniakdepositie van de rundveehouderij en een eventueel knelpunt voor fijn-stof vanuit de pluimveehouderij. E.e.a. word nader uitgewerkt in het plan-MER.

Stoppers, groeiers en blijvers

Het toekomstperspectief voor bedrijven met een intensieve veehouderij tak wordt per bedrijf modelmatig getypeerd na omvang. De indeling is als volgt:

Tabel 2.13

Modelmatige typering
intensieve veehouderijen.

Nge	typering	toekomstperspectief
Tot 20 nge	Hobbymatig	Stopper
20 tot 40 nge	Deeltijdbedrijf	Stopper
40 tot 70 nge	Reëel agrarisch bedrijf	Stopper in de gevoelige gebieden en een groeier buiten de gevoelige gebieden.
> 70 nge	Volwaardig agrarisch bedrijf	Groeier

Stoppers zijn kleine bedrijven met geen of weinig milieugebruiksruimte. Blijvers zijn (middel)grote bedrijven met geen of weinig milieugebruiksruimte. Groeiers zijn (middel)grote bedrijven met voldoende milieugebruiksruimte. De locaties, met een intensieve veehouderij tak van 70 NGE of meer, staat gelijk aan 1 of meer volwaardige arbeidskracht(en) (bron: kengetallen van CBS/LEI over bedrijfseconomische omvang).

De middelgrote bedrijven (40-70 NGE) in de gevoelige gebieden worden modelmatig ook als stopper aangemerkt. Als gevoelig gebied wordt aangemerkt:

- 250 meter zone rond de voor verzuring gevoelige gebieden (Wav-gebieden);
- 1500 meter rondom de Natura 2000 gebieden
- 250 meter rond de kernen (Reconstructieplan)
- De extensiveringsgebieden (Reconstructieplan)

Het milieueffect van de groeiers wordt modelmatig berekend met een standaardbedrijf. Voor varkens is dat een gesloten varkensbedrijf met 300 zeugen¹². Voor pluimveebedrijven bestaat een standaardbedrijf uit 100.000 legkippen en een kalverhouderij heeft 900 vleeskalveren.

Referentie: huidige situatie en autonome ontwikkeling

De referentiesituatie wordt beschreven aan de hand van de vergunde situatie in het agrarische buitengebied van Ede. Autonoom moeten alle bedrijven voldoen aan de AMvB-Huisvesting. Hiermee wordt rekening gehouden met het beoordelen van de effecten voor alle aspecten. De ammoniakdepositie op Natura2000- gebieden vormt hierop een uitzondering. De Nb-wet schrijft voor dat het effect moet worden vergeleken met de huidige situatie.

Alternatieven

Bij een planMER is het gebruikelijk om de redelijkerwijs te beschouwen alternatieven in beeld te brengen (art. 7.10 lid 1 onderdeel b1 Wet milieubeheer). De vrijkomende productierechten van stoppers worden daarom met de volgende alternatieven herverdeeld over de groeiers.

Alternatief verspreid buitengebied

De vrijkomende productierechten van stoppers worden in dit alternatief zoveel mogelijk herverdeeld over de groeiers in het buitengebied van Ede. Hierbij is alleen sprake van uitbreiding van bestaande agrarische locaties. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het toekennen van agrarische bouwvlakken zoals voorgenomen door de gemeente Ede in de Nota van Uitgangspunten (zie hoofdstuk 2).

Alternatief concentreren in het LOG

De vrijkomende productierechten van stoppers worden eerst herverdeeld over de groeiers in het LOG en op locaties waar nieuwvestiging mogelijk is. De overige productierechten worden herverdeeld over de groeilocaties in het verwevingsgebied. Er is dus zowel sprake van nieuwvestiging als uitbreiding van bestaande agrarische locaties. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het toekennen van agrarische bouwvlakken zoals voorgenomen door de gemeente Ede in de Nota van Uitgangspunten (zie hoofdstuk 2).

Scenario's

De toekomstige ontwikkeling van de sector met intensieve veehouderijen is schaalvergroting. Er komen minder bedrijven en de bedrijven met milieuruimte groeien. De ontwikkeling is echter onzeker in de komende planperiode. Er kan bijvoorbeeld een schaalvergroting plaatsvinden binnen de rundveehouderij en pluimvee kan op termijn een knelpunt de luchtkwaliteit worden (fijn stof). Daarom worden de volgende scenario's doorgerekend.

¹² Voor het berekenen van de emissies van een gesloten varkensbedrijf met 300 zeugen (218 NGE), wordt uitgegaan van het volgende aantal dieren en staltechnieken: 1.080 gespeende biggen (Ravcode D1.1.1.2); 60 kraamzeugen (Ravcode D1.2.13); 240 guste/dragende zeugen (Ravcode D1.3.10); 2.100 vleesvarkens (Ravcode D3.2.3.1).

Nulgroeiszenario

Op grond van de trendmatige ontwikkelingen zoals beschreven in hoofdstuk 3 is te motiveren dat er in de autonome ontwikkeling sprake is van nulgroei van de intensieve veehouderij tot 2020. Het aantal bedrijven neemt af maar het aantal dieren blijft ongeveer gelijk. Van de productieruimte die bij die stoppende bedrijven vrijkomt wordt in het plan-MER aangenomen dat dit geheel terecht komt bij andere of nieuwe bedrijven uit de intensieve veehouderij binnen de gemeente. Per saldo is er dan sprake van nulgroei.

Groeiszenario

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij is echter onzeker. Daarom kan ook sprake zijn van een mogelijke toename van de productieomvang.

Een toename van intensieve veehouderij is aannemelijk op basis van de volgende ontwikkelingen:

- De marktontwikkelingen pakken gunstig uit voor de intensieve veehouderijen, denk aan opkomst van nieuwe wereldmarkten.
- Het vestigingsklimaat voor de intensieve veehouderijen in Ede is relatief gunstig vanwege de aanwijzing van het LOG en de vele locaties met een milieuvergunning.
- De IV-sector vindt substantiële oplossingen voor het mestprobleem (nitraat- en fosfaatoverschot), zodat dit geen belemmering meer vormt voor verdere groei.
- De compartimentering voor de handel in dierrechten conform de Meststoffenwet is vervallen. Een lichte verschuiving van productierechten naar gebieden met een goed vestigingsklimaat voor de intensieve veehouderij wordt hierdoor verwacht.
- Technologische ontwikkeling rond de "emissie arme staltechnieken" (incl. subsidieregeling voor luchtwassers).

Om het effect van een mogelijke toename van productierechten, binnen de intensieve veehouderijen, te berekenen is het voorstel om in het plan-MER rekening te houden met een groeiscenario van 10% uitgedrukt in NGE.

Scenario rundvee en ammoniak

Vanuit de Natuurbeschermingswet is de ammoniakdepositie op de Natura 2000 gebieden mede maatgevend voor de milieugebruiksruimte in het buitengebied van Ede. Daarom wordt voor het aspect ammoniak een scenario doorgerekend naar ammoniakdepositie op Natura2000 gebieden vanuit de stalemissies bij rundveebedrijven. Uitgangspunt is dat de bestaande melkveehouderijbedrijven met milieuruimte groeien met 10% van het aantal rundvee in vergunde situatie.

Scenario pluimvee en fijn stof

Het aantal bedrijven met pluimvee is bijna 8% van het totale aantal agrarische bedrijven. Bijna 40% van de pluimveebedrijven zijn groter dan 70NGE. Pluimveehouderijbedrijven kunnen een knelpunt veroorzaken op het gebied van fijn stof (PM10). Daarom wordt in dit scenario een pluimveehouderij doorgerekend op de concentratie aan fijn stof. Het standaard pluimveehouderij bestaat uit 100.000 legkippen met een staltype dat voldoet aan de Amvb huisvesting.

HOOFDSTUK 5

Effectbeoordeling

5.1 STUDIEGEBIED

Het gebied waar het plan-MER betrekking op heeft is het gebied dat valt binnen de grenzen van het bestemmingsplan voor het agrarische buitengebied. De effecten van de m.e.r.-plichtige activiteiten kunnen verder reiken dan dit plangebied, dit is afhankelijk van het milieuaspect. De omvang van het onderzoeksgebied verschilt daarom per milieuaspect.

5.2 PLANHORIZON

Omdat het bestemmingsplan een looptijd van maximaal tien jaar moet omvatten, geldt als planhorizon – en dus als referentiejaar – de situatie anno 2020.

5.3 BEOORDELINGSSCHAAL

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij leidt tot effecten voor het milieu. Dit zijn overigens niet altijd negatieve effecten, ook positieve effecten kunnen optreden. In het plan-MER worden de effecten van de scenario's en alternatieven op verschillende milieueffecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. Per thema zijn één of meerdere aspecten geformuleerd, die aan de hand van beoordelingscriteria zijn beoordeeld. De effecten worden kwalitatief beoordeeld met de volgende zevenpunts-beoordelingsschaal:

Tabel 4.14

Zevenpunts-beoordelingsschaal

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

5.4 RELEVANTE EFFECTEN

De intensieve veehouderij kenmerkt zich door een aantal prominente gevolgen voor de leefomgeving en het milieu, die in het Plan-MER aan de orde zullen komen. Het betreft, min of meer in afnemende volgorde van impact:

1. Ammoniak.
2. Geur.
3. Landschap.
4. Verkeer.
5. Fijn stof.
6. Geluid.

7. Water/bodem.
8. Gezondheid.

Naast bovenstaande thema's is de ervaring dat op het niveau van het Plan-MER thema's als energie, andere dan bovengenoemde luchtmissies e.d. veelal beperkt onderscheidend zijn voor de keuzes die gemaakt worden in het kader van het voornemen. Deze aspecten zullen niet of slechts globaal worden beschreven.

5.4.1

AMMONIAK

Het plan-MER presenteert per alternatief de ammoniakemissie en -depositie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in Natura2000-gebieden, Wav-gebieden (Wet ammoniak en veehouderij) en overige natuur. Per alternatief zal een inschatting worden gegeven van de verwachte bedrijfsontwikkelingen en de deposities (toename en afname) die deze opleveren. Met een verspreidingsmodel wordt de toename of afname van ammoniakdepositie berekend. Hierbij is de autonome ontwikkeling, waarin alle bedrijven voldoen aan de AMvB-Huisvesting, verdisconteerd.

NATURA 2000

Zoals eerder aangegeven is een toets aan de Natuurbeschermingswet, in de vorm van een voortoets of passende beoordeling, nodig. Voor het aspect natuur is het van belang om het verschil in ammoniakdepositie op de Natura2000-gebieden in kaart te brengen en in perspectief te plaatsen met de huidige achtergronddepositie en met het aandeel vanuit de rundveesector. In en nabij de gemeente Ede gaat het om de volgende Natura 2000 gebieden:

1. Binnenveld
2. Veluwe
3. Uiterwaarden Nederrijn

5.4.2

FIJN STOF

In het Plan-MER wordt, mede aan de hand van een aantal voorbeelden (individuele concentraties) en de beschikbare prognoses ten aanzien van de achtergrondbelasting, nader ingegaan op het aspect fijn stof. Er wordt gebruik gemaakt van de landelijke kaart met achtergrondconcentraties en overschrijdingsdagen. Deze kaart geeft een indicatief beeld van de mogelijke probleemgebieden voor fijn stof. Knelpunten worden vooral verwacht voor pluimveebedrijven en grote varkensbedrijven. Voor deze bedrijven zullen vooral de (individuele concentratienormen) een bepalende factor zijn voor de vergunningverlening.

TOETSINGSKADER FIJN STOF

Het ministerie van VROM hanteert een twee sporen beleid om fijn stof problematiek in de landbouw op te lossen. Dit zijn het saneren van bestaande overschrijdingen en het voorkomen van nieuwe overschrijdingen. Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt bij de verdere invulling van de landbouwonwikkelingsgebieden. In het kader van vergunningverlening zullen de gemeente rekening moeten houden met de vigerende wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof, de Wet luchtkwaliteit (luchtkwaliteitseisen) en de daarbij horende besluiten en regelingen.

In het plan-MER zullen de mogelijkheden van vestiging en uitbreiding van veehouderijen in het plangebied in kaart gebracht. Voor fijn stof (PM10) wordt het effect van een standaard veehouderij weergegeven.

5.4.3 GELUID

Door toename van intensieve veehouderij in het agrarische buitengebied neemt ook de geluidemissie toe. Dit is het gevolg van toename van bedrijfsactiviteiten. De grootste toename van stationaire bronnen wordt door de ventilatie veroorzaakt. Ventilatoren bevinden zich aan de buitenzijde van de stallen. De meeste geluidproducerende activiteiten bij intensieve veehouderij vinden verder inpandig plaats. Ook de toename van vrachtverkeer kan een toenemende bron voor geluidemissies vormen. Geluidstoe- of afname zal in het plan-MER gerelateerd worden aan de geluidsgevoelige categorieën: Bebouwde kom, Geluidgevoelige gebouwen en terreinen, Woningen en Stille gebieden.

5.4.4 GEUR

De huidige geursituatie wordt in het plan MER indicatief weergegeven met contouren voor geurhinder op basis van de vigerende milieuvergunningen en de standaard geurnormen voor binnen en buiten de bebouwde kom (Wgv). Voor niet intensieve veehouderijbedrijven (bijvoorbeeld rundveebedrijven) geldt voor buiten de bebouwde kom een vaste afstand van 50 meter. Voor binnen de bebouwde kom geldt een afstand van 100 meter. Deze afstanden worden weergegeven als cirkels rond de betreffende bedrijven. De contouren van de intensieve veehouderijen zijn over het algemeen groter en hebben een grillige vorm.

5.4.5 LANDSCHAP

Het plan-MER zal per alternatief aangeven wat het betekent voor landschap en cultuurhistorie. De resultaten zullen vooral gebaseerd zijn op expert judgement. Waar mogelijk betreft het hier een kwantitatieve beoordeling. Voor het overige wordt de landschappelijke uitstraling kwalitatief beoordeeld.

5.4.6 ARCHEOLOGIE

Voor archeologie wordt een quick-scan uitgevoerd. Deze scan heeft tot doel om met enkele snelle stappen te bepalen wat de archeologische potentie van het plangebied is. Daardoor kan de eventuele aanwezigheid van archeologische resten of een hoge archeologische verwachtingswaarde worden meegenomen in de verdere ruimtelijke ontwikkeling. Focus ligt op de mogelijke locaties voor nieuwvestiging in het LOG.

5.4.7 BODEM & WATER

Op de nieuwe locaties voor her- nieuwvestiging zal waterneutraal worden gebouwd, waardoor geen effecten optreden op het watersysteem. Deze constatering zal in het MER worden overgenomen. Voor bodem wordt de ingreep-effect relatie met de bodembeschermingsgebieden beoordeeld.

WATERBELEID

Vanuit het waterschap gelden voor ruimtelijke ontwikkelingen in het LOG dezelfde eisen als voor andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de uitbreidingen van dorpen. Deze maatregelen zijn dat grondwaterneutraal moet worden gebouwd en dat piekbelastingen op het oppervlaktewater voorkomen moeten worden. Voor het extra verhard oppervlak (daken van schuren, wegen, parkeren enz.) dient waterberging te worden gerealiseerd. Dit past binnen het beleid om zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied alvorens het af te voeren.

Omdat de intensieve veehouderij waterneutraal opereert (uitgangspunt) is het niet nodig om de effecten voor het waterbeleid, anders dan de toename van verhard oppervlak, in het plan-MER in beeld te brengen.

5.4.8**VERKEER**

Bij de verschillende alternatieven voor het vestigingsbeleid voor intensieve veehouderij gaat een verschuiving plaatsvinden van vracht- en personenvervoer. Op basis van standaardkengetallen (KWIN: kwantitatieve informatie) geeft het plan-MER een inschatting van toename en afname van deze verkeersstromen. Met gebruik van beschikbare gegevens over verkeerspatronen en -trends op de wegen zullen eventueel knelpunten en frictiepunten worden getraceerd en – zo mogelijk – maatregelen worden voorgesteld.

HOOFDSTUK

6 Procedure en planning

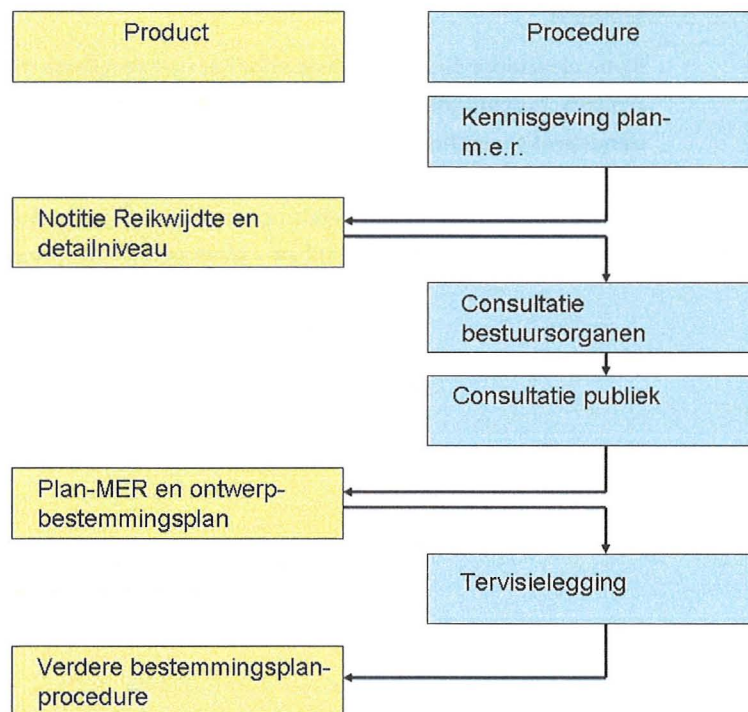
6.1

OVERZICHT PROCEDURE PLAN-M.E.R.

Hieronder wordt de volledige procedure in een aantal stappen inzichtelijke gemaakt en vervolgens toegelicht.

Figuur 3.2

Overzicht procedure plan-m.e.r.

Kennisgeving

Het voornemen om een plan op te stellen en hiervoor een plan-m.e.r.-procedure te doorlopen is aangekondigd in één of meerdere dag-, nieuws- of huis aan huisbladen, zoals de Ede Stad. Daarnaast is het voornemen aangegeven op de internetsite van de gemeente. Hierbij is onder andere gemeld welke inspraakmogelijkheden er zullen komen en dat de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage betrokken is in de procedure (zie ook stap 5).

Consultatie

De voorliggende notitie is bedoeld om de betrokken bestuursorganen te informeren. Ook de raadscommissie wordt geïnformeerd. De Commissie m.e.r. ontvangt deze notitie en zal op basis van hiervan een advies opstellen voor het plan-MER.

Plan-MER

Vervolgens dienen de benodigde onderzoeken uitgevoerd te worden. De onderzoeksresultaten worden gebundeld in het plan-MER. Dit wordt een zelfstandig rapport, welke als onderbouwing dient voor het in te dienen bestemmingsplan. Belangrijk is wel dat het milieueffectrapport, ongeacht de presentatievorm, aan een aantal wettelijke inhoudseisen voldoet. De inhoudseisen zijn als volgt:

- Inhoud en doelstelling plan.
- Bestaande toestand en ontwikkelingen milieu.
- Relevante beleidsdoelstellingen.
- Redelijke alternatieven met motivering.
- Nadelige milieugevolgen.
- Mitigerende en compenserende maatregelen.
- Leemten in kennis.
- Monitoringsmaatregelen.
- Samenvatting.

Tervisielegging

Het ontwerp bestemmingsplan wordt samen met het milieueffectrapport ter visie worden gelegd.

Verdere bestemmingsplanprocedures

Na de tervisielegging er gelegenheid tot inspraak en consultatie. Een speciaal aandachtspunt is toetsing van het milieueffectrapport door de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage. Uitkomst van deze toetsing is een positief of negatief advies richting het bevoegd gezag. Vervolgens voegt de plan-m.e.r.-procedure slechts één verplichting toe: *een expliciete motivering van de rol die het milieueffectrapport en de inspraakreacties daarop hebben gespeeld bij het definitieve besluit over het plan.*

6.2**RAADPLEGING**

Het bevoegd gezag voor het plan dient de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen plan-MER te bepalen. Hierbij dient gelet te worden op de elementen waar in een plan-MER aandacht aan moet worden besteed. Bij het bepalen van de reikwijdte en detailniveau van het plan-MER raadpleegt het bevoegd gezag minstens de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen (artikel 7.11b Wet milieubeheer). Het betreft o.a. de volgende bestuursorganen:

- Gedeputeerde Staten van Gelderland.
- Burgemeesters en wethouders van omliggende gemeenten.
- Waterschap: Vallei en Eem.
- Waterleidingmaatschappij Vitens.
- Ministerie van LNV, directie Oost (incl. Staatsbosbeheer).
- Rijksdienst Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten.

En in ieder geval de volgende overige actoren:

- Gelderse Milieufederatie.
- LTO Noord.
- Klankbordgroep met vertegenwoordigers van diverse belangenorganisaties.

Eventuele reacties kunnen per e-mail of per post worden aangeleverd aan:

Gemeente Ede
Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling
Postbus 9024
6710 HM, EDE

BIJLAGE 1

Aantal Bedrijven en NGE's in Ede

Nge's per type en integrale zonering

integrale zonering	aantal bedrijven	rundvee ex.kalveren	kalveren	varkens	Aantal NGE			totaal	waarvan intensief
					pluimvee	overig	paarden		
alle bedrijven									
landbouwontwikkelingsgebied	437	8259	7154	6363	4790	1007	1767	29340	18613
verweingsgebied	930	16835	12311	10969	7813	2069	5254	55251	32145
extensiveringsgebied	85	1203	893	580	192	356	884	4108	2009
stedelijk gebied	54	835	612	404	172	152	67	2242	1188
exacte locatie onbekend	7	50	13	6	22	0	4	95	41
totaal	1513	27182	20983	18322	12989	3584	7976	91036	53996
bedrijven <40 Nge									
landbouwontwikkelingsgebied	215	1203	432	1074	290	48	248	3295	1801
verweingsgebied	491	2259	736	2086	712	137	1077	7007	3556
extensiveringsgebied	54	94	73	185	67	9	297	725	325
stedelijk gebied	33	171	9	113	46	1	55	395	168
exacte locatie onbekend	6	0	13	6	22	0	0	41	41
totaal	799	3727	1263	3464	1137	195	1677	11463	5891
bedrijven 40-70 Nge									
landbouwontwikkelingsgebied	82	1524	932	851	398	61	481	4247	2239
verweingsgebied	152	3288	1067	1692	1083	73	816	8019	3869
extensiveringsgebied	9	137	138	48	75	1	146	545	261
stedelijk gebied	7	224	107	39	2	1	0	373	148
exacte locatie onbekend	1	50	0	0	0	0	4	54	0
totaal	251	5223	2244	2630	1558	136	1447	13238	6517
bedrijven >= 70 Nge									
landbouwontwikkelingsgebied	140	5532	5790	4438	4102	898	1038	21798	14573
verweingsgebied	287	11288	10508	7191	6018	1859	3361	40225	24720
extensiveringsgebied	22	972	682	347	50	346	441	2838	1423
stedelijk gebied	14	440	496	252	124	150	12	1474	872
exacte locatie onbekend	0	0	0	0	0	0	0	0	0
totaal	463	18232	17476	12228	10294	3253	4852	66335	41588

aantal bedrijven per type en integrale zonerings

integrale zonerings	rundvee	kalveren	varkens	pluimvee	gemengd	overig	paarden	overig	Totaal
alle bedrijven									
landbouwontwikkelingsgebied	121	48	81	30	99	13	19	26	437
verweingsgebied	243	109	170	77	162	19	84	66	930
extensiveringsgebied	14	11	12	5	11	3	16	13	85
stedelijk gebied	12	7	9	3	10	2	2	9	54
exakte locatie onbekend	1	1	0	2	0	0	0	3	7
totaal	391	176	272	117	282	37	121	117	1513
bedrijven <40 Nge									
landbouwontwikkelingsgebied	59	13	55	11	36	6	9		215
verweingsgebied	109	29	120	31	77	10	49		491
extensiveringsgebied	5	4	10	4	6	1	11		54
stedelijk gebied	5	1	8	2	6	0	2		33
exakte locatie onbekend	0	1	0	2	0	0	0		6
totaal	178	48	193	50	125	17	71		799
bedrijven 40-70 Nge									
landbouwontwikkelingsgebied	30	13	7	6	19	1	6		82
verweingsgebied	62	15	21	15	25	0	14		152
extensiveringsgebied	2	2	0	1	2	0	2		9
stedelijk gebied	4	2	0	0	1	0	0		7
exakte locatie onbekend	1	0	0	0	0	0	0		1
totaal	99	32	28	22	47	1	22		251
bedrijven >=70 Nge									
landbouwontwikkelingsgebied	32	22	19	13	44	6	4		140
verweingsgebied	72	65	29	31	60	9	21		287
extensiveringsgebied	7	5	2	0	3	2	3		22
stedelijk gebied	3	4	1	1	3	2	0		14
totaal	114	96	51	45	110	19	28		463

rundvee is melk/overig/gemengd rundvee

kalveren is hoofdtak (2/3 van de nge's) vleesvee jonger dan 2 jaar (A4, A5, A6)

bedrijven binnen 250m van naar type en omvang een kern

Nge	rundvee	kalveren	varkens	pluimvee	gemengd	paarden	overig	onbekend	totaal
0-40	17	1	16	5	15	8	0	0	62
40-70	10	6	2	1	4	2	0	0	25
>=70	12	8	1	1	6	4	3	0	35
onbekend	0	0	0	0	0	0	0	18	18
totaal	39	15	19	7	25	14	3	18	140

bedrijven, Nge's en afstand tot Natura2000 gebied Veluwe en Binnenveld

afstand	aantal bedrijven	Aantal NGE						Totaal	Waarvan Intensief
		rundvee ex. kalveren	kalveren	varkens	pluimvee	paarden	overig		
0 - 1500m	624	10805	8701	5576	4966	4159	1389	35596	20183
>1500m	882	16327	12269	12740	8001	3813	2195	55345	33772
exacte locatie onbekend	7	50	13	6	22	4	0	95	41
Totaal	1513	27182	20983	18322	12989	7976	3584	91036	53996

bedrijven naar type en afstand tot Natura2000 gebieden Veluwe en Binnenveld

afstand	rundvee	kalveren	varkens	pluimvee	gemengd	overig	paarden	onbekend	totaal
0-1500m	164	81	106	50	95	12	67	49	624
>1500m	226	94	166	65	187	25	54	65	882
exacte locatie onbekend	1	1	0	2	0	0	0	3	7
totaal	391	176	272	117	282	37	121	117	1513

rundvee is melk/overig/gemengd rundvee

kalveren is hoofdtak (2/3 van de nge's) vleesvee jonger dan 2 jaar (A4, A5, A6)

BIJLAGE 2

Lijst met afkortingen

Amvb huisvesting	Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Het besluit stelt veehouderijen verplicht om emissie-arme stallen te bouwen en bevat zogeheten maximale emissiewaarden.
dB	Decibel
ECN	Energieonderzoek Centrum Nederland
EHS	Ecologische hoofdstructuur
IPCC	Intergovernmental panel on climate change
IV	Intensieve veehouderij
LOG	Landbouwontwikkelingsgebied
MER	Milieueffectrapportage
NGE	Nederlandse grootvee eenheid; een maat voor de economische omvang van bedrijfsactiviteiten
NIBM-tool	Niet In Betekende Mate – tool. Een rekenprogramma waarmee een worst case situatie wordt berekend voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit.
OU	Odeur Units (Wet geurhinder en veehouderij)
Plan-MER	Milieu effect rapportage van plannen
PM	Particulate matter; fijn stof
PM10	Particulate matter; fijn stof deeltjes met een doorsnede van 10 µm
PM2,5	Particulate matter; fijn stof deeltjes met een doorsnede van 2,5 µm
RvR	Rood voor Rood
VAB	Vrijkomende agrarische bebouwing
Wav	Wet ammoniak en veehouderij

BIJLAGE 3

Beleidskaders plan-MER

Nationaal/provinciaal:

- Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-Oost (2004);
- Streekplan Gelderland (2005);
- Uitwerkingsplannen Streekplan Gelderland (2005);
- Provinciaal waterhuishoudingsplan
- VAB beleid;
- Natura 2000/ Natuurbeschermingswet 1998 (2005).

Regionaal:

- Regionale beleidsinvulling functieverandering en nevenactiviteiten en bijbehorende beeldkwaliteitsplan
- Regionale structuurvisie WERV
- Landschapsontwikkelingsplan Binnenveld
- Waterbeheersplan Waterschap Vallei en Eem
- Waterplan Ede
- De Groene Grens

Gemeentelijke beleid:

- Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede
- Ecologische waardekaart gemeente Ede
- Voortoets voor bestemmingsplan Buitengebied vanwege ligging van Natura2000-gebieden net buiten het plangebied
- Vigerende bestemmingsplannen
- Wijzigingsplannen en ontheffingen

COLOFON

NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU BESTEMMINGSPLAN AGRARISCH BUITENGEBIED EDE

OPDRACHTGEVER:

GEMEENTE EDE

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

ing. P. Hartskeerl

GECONTROLEERD DOOR:

E.H.C. Beishuizen MSC

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. B.P.W. Schlangen

29 april 2009

B02023/CE9/098/000032

ARCADIS NEDERLAND BV
Beaulieustraat 22
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Tel 026 3778 911
Fax 026 3515 235
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.